

KİŞİLİK HAKLARININ İHLALİ NEDENİYLE İNTERNET SİTELERİNE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ VE/VEYA İÇERİĞİN YAYINDAN ÇIKARILMASINDA GÖREV VE YETKİ SORUNU

The Issue Of Ratione Materiae and Ratione Loci Jurisdiction In Removing Content and/or Blocking Access To Websites Due To Violation Of Personal Rights

İsmail DEMEZ*

Öz

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde, kişilik hakları ihlal edilen kişilerin sulh ceza hâkimliğine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini talep edebileceği düzenlenmiştir. Fakat söz konusu Kanun'da kanun koyucu sadece görevli mahkemeyi belirlemekle yetinerek yetkili mahkemeye ilişkin herhangi bir düzenleme yapmamıştır. Yetki konusunun belirsiz olmasının yanında, görevli mahkemeye ilişkin de birtakım problemler bulunmaktadır. Söz konusu durum, uygulamada birtakım sorunlara sebep olmaktadır. Bu

* Araştırma Görevlisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ismaildemez@karatekin.edu.tr, ORCID:0000-0003-0927-9987.

Makale Gönderim Tarihi/Received: 31.10.2021.

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 30.12.2021.

Atıf/Citation: Demez, İsmail. "Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi Ve/Veya İçeriğin Yayından Çıkarılmasında Görev Ve Yetki Sorunu." *Bilişim Hukuku Dergisi* 3, no. 2 (2021): 338-429.

çalışmada, kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin yayından çıkarılmasında yetki ve görev ile ilgili karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri ele alınmıştır. Kişilik haklarının ihlali dışındaki nedenlerle erişimin engellenmesi konusu ise çalışmamızın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Haklarının İhlali, İnternet İçeriğinin Çıkarılması, İnternet Erişiminin Engellenmesi, Yetki, Görev.

Abstract

Article 9 of Law No. 5651 regulates that persons whose personal rights have been violated may request the removal of the content and/or the blocking of access by applying to the magistrate. However, in the Law in question, the legislator was content with only determining the *ratione materiae* competent court and did not make any determination regarding the *ratione loci* competent court. In addition to the ambiguity of the *ratione loci* jurisdiction, there are also some problems regarding the *ratione materiae* jurisdiction. This situation causes some problems in practice. In this study, the problems related to *ratione loci* and *ratione materiae* jurisdictions in removing content and/or blocking access due to violation of personal rights, and solutions to these problems are discussed. The issue of blocking access for reasons other than violation of personal rights has been left out of the scope of our study.

Key words: Violation of Personal Rights, Removal of The Internet Content, Blocking Internet Access, *Ratione Loci* Jurisdiction, *Ratione Materiae* Jurisdiction.

GİRİŞ

İnternet ortamında içerik üretmek, basılı eserlerde içerik üretmeye nazaran daha basit, kolay, erişilebilir, kapsayıcı, çok yönlü ve masrafsız olması nedeniyle oldukça yaygınlaşmıştır. İnternet ortamında içerik üretmenin yaygınlaşması, bu içeriklerle kişilik haklarının kolayca ihlal edilmesini de beraberinde getirmiştir. Bu duruma karşı kanun koyucu temel olarak 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (5651 sayılı Kanun) ile birtakım düzenlemeler yaparak içeriğin yayından çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi yönteminin usul ve esaslarını belirlemiştir. 5651 sayılı Kanun'un m. 2/1-o,ö hükmünde erişimin engellenmesi, alan adından erişimin engellenmesi, IP adresinden erişimin engellenmesi, içeriğe (URL) erişimin engellenmesi ve benzeri yöntemler kullanılarak erişimin engellenmesi şeklinde; içeriğin yayından çıkarılması ise içerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması olarak tanımlanmıştır. Ayrıca Türk Medeni Kanunu'nun 24 ve 25. maddelerinde kişilik haklarının ihlali nedeniyle öngörülen koruma yolları bağlamında tazminat talebi ile birlikte erişimin engellenmesinin ve/veya içeriğin yayından çıkarılmasının talep edilmesi de mümkündür.

Erişimin engellenmesi ile içeriğin yayından çıkarılması farklı işlemlerdir. Erişimin engellenmesi kararını erişim sağlayıcılar yerine getirirken, içeriğin çıkarılması kararını içerik veya yer sağlayıcılar yerine getirir. Erişimin engellenmesi ile içeriğe yalnızca Türkiye'den erişim engellenirken, içeriğin yayından çıkarılması durumunda bu içerik internet ortamından kaldırıldığı için hiçbir yerden bu içeriğe erişilemeyecektir. Kaldı ki erişimin engellenmesinde "https" protokolüne sahip URL adreslerine erişimin engellenmesi teknik olarak mümkün

olmadığı için¹ “https” protokolüne sahip URL adresleri hakkında erişimin engellenmesi kararı verilse bile bu karar erişim sağlayıcılar tarafından uygulanamayacaktır. Oysa hakkında içeriğin yayından çıkarılması kararı verilen “https” protokolüne sahip bir URL adresindeki içerik, içerik/yer sağlayıcı tarafından yayından çıkarılabilecektir. İki karar türünün bu gibi farklılıkları vardır.

Fakat mevzuattaki eksiklikler nedeniyle söz konusu erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin yayından çıkarılması kararını verecek görevli ve yetkili yargı mercileri konusunda uyuşmazlıklar çıkabilmektedir. Bu uyuşmazlıklar ise kişilerin erişimin engellenmesi taleplerinin yerine getirilmesini geciktirmektedir. Bu durum internetin ultra dinamik yapısı nedeniyle ihlalin derhal sonlandırılması gerektiği gerçeğiyle çelişmekte ve kişilerin mağduriyetinin artmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi taleplerinin yerine getirilmesi sürecinin, görev veya yetki uyuşmazlıkları nedeniyle uzatılmaması gerekmektedir. Bunun için ise görev ve yetki konularının net bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir.

Çalışmamızda kişilik haklarının ihlali nedeniyle verilecek erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin yayından çıkarılması kararlarındaki yetki ve görev konularına ilişkin düzenlemeler, uygulamadaki ve mevzuattaki sorunlar ile bunların çözüm yolları değerlendirilecektir. Bu kapsamda, kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması konusunda sulh ceza hâkimliğinin ve asliye hukuk

¹ Bkz. Bülent Kent, *Türkiye’de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 68-71; Doğan Kılınç, “5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması,” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 20, no. 2 (2016): 608-610.

mahkemesinin yetki ve görevleri, ceza mahkemelerinin ve cumhuriyet savcılarının erişimin engellenmesi kararı verip veremeyeceği, Erişim Sağlayıcıları Birliğinin ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görevi ve uygulanacak hukukun belirlenmesine ilişkin değerlendirmelerimiz ele alınacaktır. İnternet ortamındaki kişilik haklarının ihlallerinden bazıları aynı zamanda suç teşkil ettiği için ayrıca ceza davasının da konusu olmaktadır. Fakat bu konu makalemizin dışında olduğu için ele alınmayacaktır.

I. 5651 SAYILI KANUN KAPSAMINDA İÇERİĞİN ÇIKARILMASI VE/VEYA ERİŞİMİN ENGELLEMESİ KARARI VERME NEDENLERİ

5651 sayılı Kanun, dört farklı maddede çeşitli sebeplerle erişimin engellenmesini düzenlemiştir. Söz konusu Kanun'un 8. Maddesinde, bu maddenin ilk fıkrasının a, b ve c bentlerinde yer alan suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması düzenlenmiştir.

8/A maddesinde yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararı verilebileceği düzenlenmiştir.

9/A maddesinde internet ortamında yapılan yayın sebebiyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi kapsamında, haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin BTK'ya doğrudan başvurarak veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde BTK Başkanı tarafından erişimin engellenmesi² tedbirinin uygulanabileceği düzenlenmiştir.

² 9/A maddesi kapsamında "içeriğin yayından çıkarılması" tedbiri uygulanamaz yalnızca erişimin engellenmesi tedbiri uygulanabilir.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde ise internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek veya tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak erişimin engellenmesini ve/veya içeriğin çıkarılmasını³ da isteyebileceği düzenlenmiştir.

Biz, çalışmamızın kapsamı nedeniyle bu maddelerden 9 ve 9/A maddeleri kapsamındaki erişimin engellenmelerindeki yetki ve görev sorunlarını inceleyeceğiz.

II. KİŞİLİK HAKLARININ İHLALİ NEDENİYLE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ VE/VEYA İÇERİĞİN ÇIKARILMASINDA GÖREVLİ MERCİ

Kişilik haklarının ihlali nedeniyle internet erişiminin engellenmesine yönelik mevzuatımızda farklı düzenlemeler yer almaktadır. Temel olarak 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi düzenlenmiş olsa da aynı Kanun'un 9/A maddesinde, Türk Medeni Kanunu'nun 24 ve 25. maddelerinde ve Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek 4. maddesinde de birtakım düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemelerin uygulama alanları hakkında, aşağıda değinileceği üzere, doktrinde

³ 7253 sayılı Kanun ile değişik 5651 sayılı Kanun'da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi olarak ifade edilen bu yöntem, lafzından da anlaşılacağı üzere; erişimin engellenmesi kararı, içeriğin yayından çıkarılması kararı ile erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılması kararı şeklinde olmak üzere üç biçimde tezahür etmektedir. Bundan sonra kelime kalabalığına mahal vermemek adına, ihtiyaç duyulmadıkça, bu üç yöntemi de ifade etmek üzere sadece "erişimin engellenmesi" tabiri kullanılacaktır (5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesi ve FSEK Ek madde 4 hükmü kapsamında yalnızca erişimin engellenmesi tedbiri uygulanabildiğinden söz konusu maddelerle ilgili kısımlardaki "erişimin engellenmesi" tabirleri bu açıklamamız dışındadır.).

tartışmalar, yargı kararlarında da farklı içtihatlar bulunmaktadır.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesinde görevli yargı yerinin sulh ceza hâkimliği olduğu açıkça düzenlenmiştir. Fakat kişilik haklarının ihlali nedeniyle görülen hukuk davalarında hukuk mahkemeleri tarafından erişimin engellenmesi kararının verilip verilemeyeceği hususu ve 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde belirtilen katalog suçların dışındaki herhangi bir suçun işlenmesi nedeniyle aynı zamanda kişilik haklarının da ihlal edildiği durumlarda, cumhuriyet savcısı veya ceza mahkemeleri tarafından erişimin engellenmesi kararı verilip verilemeyeceği hususu ve kişilik hakları ihlalinin ne anlama geldiği bu başlık altında tartışılacaktır.

A. Kişilik Haklarının İhlali

Doktrinde kişilik hakkının farklı tanımları yapılmıştır. Bu bağlamda kişilik hakkı, kişinin toplum içindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini temin eden varlıkların tümü üzerindeki hakkı⁴; kişinin hayatı, sağlığı, beden bütünlüğü, özgürlükleri, namusu, şerefi, onuru, ismi, resmi, özel hayatı, sırları, bilimsel ve mesleki kimliği gibi kişiliğine bağlı değerlerin ve varlıkların tümü üzerindeki hak ile bu değerlerin korunmasına ilişkin tüm yetkiler⁵ şeklinde tanımlandığı gibi, kişinin kişiliğini oluşturan, kendisini insan kılan maddi ve manevi tüm değerler⁶ ve kişinin kişiliğini oluşturan, insan kılan maddi ve manevi tüm değerlere, özel olarak, yaşamına, beden bütünlüğüne, sağlığına, onuruna, saygınlığına, özel yaşamının

⁴ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2013), 100.

⁵ Hüseyin Altaş ve İrem Tuğçe Döngül, *Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri (TMK m. 1-7)* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2020), 89.

⁶ Osman Gökhan Antalya ve Murat Topuz, *Medeni Hukuk (Giriş-Kavramlar-Başlangıç Hükümleri)*, ed. Osman Gökhan Antalya (Ankara: Seçkin Hukuk, 2021), 158.

gizliliğine, sözüne, resmine, adına, eserine, özgürlüğüne, ekonomik hareket serbestliğine ilişkin hakkı⁷ olarak da tanımlanmıştır.

Kişilik hakkının muhtevasını oluşturan değerleri kesin olarak saymak imkânsızdır.⁸ Fakat kişinin güvenliği, özgürlüğü, beden bütünlüğü ve iç huzuru, şeref ve haysiyeti, onuru, özel hayatının gizliliği, ismi ve resmi üzerindeki korunma yararı tartışmasız olarak kabul edilen kişilik değerleridir.⁹ Kişilik hakları kişinin maddi bütünlüğüne ilişkin değerler, manevi bütünlüğüne ilişkin değerler ve iktisadi bütünlüğüne ilişkin değerler olarak sınıflandırılabilir.¹⁰ Maddi bütünlüğe ilişkin değerler hayat, beden tamlığı ve sağlık; manevi bütünlüğüne ilişkin değerler ehliyetler, özgürlük, şeref ve haysiyet, isim, resim, sır çevresi; iktisadi bütünlüğe ilişkin değerler ise iktisadi hürriyet ve varlık, mesleki şeref ve haysiyet, mesleki ve ticari sır çevresi gibi değerlerden oluşur.¹¹ Kişilik hakları mutlak ve inhisari bir hak olduğu için başkalarının, kişinin hayat alanına müdahalesini yasaklayarak kişisel varlıklar üzerinde hâkimiyet kurma yetkisini sadece bu değerlere sahip olan kişilere verir.¹² Kişilik haklarını oluşturan değerlerin başkalarının müdahalesi ile ihlal edilmesi ise kişilik haklarının ihlaline neden olur.

B. Sulh Ceza Hâkimliğinin Erişimin Engellenmesi ve/veya İçeriğın Yayından Çıkarılması Kararı Verme Görevi

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre internet ortamında yapılan yayın içeriğı nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar,

⁷ Rona Serozan, "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler," *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi* 11, no. 14 (1977):93

⁸ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 91.

⁹ Hüseyin Hatemi, *Kişiler Hukuku*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 75.

¹⁰ Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 91.

¹¹ Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 91-103.

¹² Dural ve Öğüz, *Türk Özel Hukuku*, 103.

öncelikle içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcısına başvurarak uyar-kaldır yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilirler. Bu kişilerin taleplerinin, içerik ve/veya yer sağlayıcısı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılması gerekir. Kişiler bu yola başvurmadan doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak erişimin engellenmesini de isteyebilirler. Bu durumda hâkimin söz konusu başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlaması gerekir. O halde 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında erişimin engellenmesi kararını verme görevi sulh ceza hâkimliğindedir.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi, 06.02.2014 tarih ve 6518 sayılı Kanun'un 93. maddesi ile değiştirilmiş ve bu değişiklik 19.02.2014 tarih ve 28918 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.¹³ Kanun'un değişiklikten önceki haline göre kişiler, içerik/yer sağlayıcısına başvurarak kendisine ilişkin içeriğin yayından çıkarılmasını ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabı bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasını isteyebilirdi. İçerik veya yer sağlayıcı kendisine talebin ulaştığı tarihten itibaren iki gün içinde talebi yerine getirmese talep reddedilmiş sayılırdı. Bu

¹³ Kanunun değişiklik gerekçesinde; "mevcut durumda İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlâl edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların öncelikle içerik ve yer sağlayıcıya muhakkak başvurusu ve bu başvuruların sulh ceza mahkemesine başvuru sürecinde ispatı gerekliliğinden (elektronik ortamda gerçekleşen bildirim, özellikle yurt dışı muhataplara ulaşıp ulaşmadığı vb.) kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılması amacıyla söz konusu kişiler ile kurum ve kuruluşların içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını talep etmesine bununla birlikte doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini talep edebilmesine" imkân getirildiği belirtilmiştir. Bkz. "6518 Sayılı Kanun'un Gerekçesi," TBMM, erişim tarihi: Ekim 5, 2021, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarn_o=133166&pkanunnumarasi=6518.

reddedilmiş sayılmanın üzerine kişiler on beş gün içinde yerleşim yeri sulh ceza mahkemesine başvurarak, içeriğin yayından çıkarılmasına ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabın bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasına karar verilmesini isteyebilirdi. Sulh ceza hâkimi bu talebi üç gün içinde duruşma yapmaksızın karara bağlardı. Görüldüğü üzere, Kanun'un 2014'teki değişiklikten önceki halinde doğrudan sulh ceza hâkimine başvurma olanağı bulunmamaktaydı. Fakat mevcut düzenlemeye göre kişiler, içerik/yer sağlayıcıya başvurmak zorunda olmadan doğrudan sulh ceza hâkimine başvurabilmektedir. Bu oldukça yerinde bir düzenleme olmuştur. Zira içerik/yer sağlayıcının iletişim bilgilerini tespit etmek her zaman mümkün olmadığından kişiler içeriğin yayından çıkarılması taleplerini iletecek muhatap bulamayabilir. Ayrıca içerik/yer sağlayıcıya ulaşılsa bile bunların 2 gün içerisinde vereceği cevabı beklerken ihlal internet ortamında büyümeye devam edecektir. İhlalin büyümesine mahal vermemek adına içerik/yer sağlayıcıya başvurmak zorunda olmadan doğrudan sulh ceza hâkimine başvurulabilmesine imkân tanınması oldukça yerinde olmuştur.

Ayrıca 2014'teki yasa değişikliği öncesinde hâkim, erişimin engellenmesi kararı verememekte, içeriğin yayından çıkarılması ve cevabın bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanması kararı (tekzip kararı) verebilmekteydi. 2014'teki değişiklik sonrasında ise hâkimin içeriğin yayından çıkarılması ve cevabın bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanması kararı değil, sadece erişimin engellenmesi kararı verebileceği düzenlenmişti. Böylece içeriğin yayından kaldırılması kararı vermek artık mümkün olmayacaktı. Ayrıca ihlal konusu içeriklere yönelik düzeltme ve cevap (tekzip) hakkı da kaldırılmıştır. Fakat 2014 değişikliği ile kaldırılan içeriğin yayından kaldırılması kararı verme imkânı, 31.07.2020 tarih ve 31202 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 29.07.2020 tarihli ve 7253 sayılı

Kanun ile tekrar düzenlenmiştir. Böylece 31.07.2020 tarihinden sonra hâkimler erişimin engellenmesi ile birlikte içeriğin yayından çıkarılması kararı da verebilecektir. Ayrıca 2020 değişikliği ile başvuranın adının karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verme imkânı da getirilmiştir. Fakat 2014 değişikliği ile kaldırılan tekzip talep hakkı yeniden düzenlenmemiştir. 19.02.2014 tarihine kadar mümkün olan içeriklerinin düzeltilmesi ve cevap hakkı 19.02.2014 tarihinden itibaren ve halen mümkün değildir.¹⁴ Tekzip uygulaması Basın Kanunu'nun 14. maddesi, Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu 27. maddesi ve Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 18. maddesinde düzenlenmektedir.¹⁵ Fakat internet ortamında yapılan yayınlarla ilgili tekzip hakkı düzenlenmemiştir. Bize göre basılı yayınlarda tekzip hakkı tanınmasına rağmen, aynı yayınların internet ortamında yayımlanması durumunda internet ortamında tekzip talep edilememesi ciddi bir eksikliklerdir. Anayasa'nın 32. maddesinde koruma altına alınan ve temel haklardan olan düzeltme ve cevap hakkının internette yapılan yayınlarda da tanınması gerekmektedir. Doktrinde de, internet ortamındaki içerik yayından çıkarılsa bile kişilik hakkı ihlal edilen kişinin iradesiyle oluşturduğu bir metin ile durumunu beyan edememesi, kişilik hakkına zarar veren içerikle muhatap olan kitleye hiçbir açıklama yapamaması bir eksiklik olarak ifade edilerek tekzip hakkının yasa değişikliği ile kaldırılması eleştirilmiştir.¹⁶ Bununla birlikte önceki kanun döneminde

¹⁴ Hamza Şahin, *Sulh Ceza Hâkimliği Uygulamaları* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), 145.

¹⁵ Erol Tatar, "Yasalarımızda Tekzip (Düzeltilme ve Cevap) Hakkı ve Uygulaması," *Ankara Barosu Dergisi*, no. 4 (2008): 99.

¹⁶ Cengiz Apaydın, *Basın, Televizyon ve Radyo Yayınlarında Cevap ve Düzeltme Hakkı-İnternete Erişimin Engellenmesi-Unutulma Hakkı*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 149; Ahmet Güleç, "Cevap ve Düzeltme Hakkı" (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, 2014), 96.

tanınan tekzip hakkının, elverişli bir düzenleme olmasına rağmen, iki konuda sıkıntı doğuracağı da ileri sürülmüştür.¹⁷ Bu sorunlardan ilki, söz konusu istemin yalnızca yurt içinden içerik sağlayan ya da yer sağlayanlar için uygulama alanı bulabilmesidir. Çünkü yurt dışından bu eylemi gerçekleştirenler hem yasanın uygulama alanı açısından hem de bunlara yaptırım uygulanmasının olanaksızlığı bakımından söz konusu yasanın kapsamı dışında kalacaklardır. İkinci sorun ise içerik sağlayıcıya ulaşmanın mümkün olmaması halinde talebin yer sağlayıcıya yöneltilecek olmasıdır. Çünkü yer sağlayıcının, hizmet sunduğu içeriklere müdahalede bulunma yetkisi bulunmamaktadır. Aksine hareket edilmesi TCK'nın 244. maddesinde düzenlenen "bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçunun" gerçekleşmesine yol açabilecektir. Bu tespitler bizce de yerindedir. Yeni bir düzenleme yapılması halinde, tekzip metnini yayınlama yükümlülüğü yer sağlayıcılara değil içerik sağlayıcılara verilmelidir. Fakat kararın sadece Türkiye'de bulunan içerik sağlayıcılar açısından sağlayıcı olması bu hakkın hiç tanınmamasına gerekçe olmamalı, bu hak internet ortamındaki yayınlar için tekrar düzenlenmelidir.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen kararların icrası için Erişim Sağlayıcıları Birliğine (ESB) gönderilmesi gerekmektedir. Fakat uygulamada 9. madde kapsamında verilen kararların BTK'ya gönderildiğine rastlanmaktadır.¹⁸ 9. madde kapsamında verilerek BTK'ya gönderilen bu tarz kararlar, görevi olmaması nedeniyle BTK

¹⁷ Murat Volkan Dülger, "İnternet İletişiminin Engellenmesinin Hukuki Açısından Değerlendirilmesi ve 5651 Sayılı Yasayla Getirilen Düzenleme," *İstanbul Barosu Dergisi* 81, no. 4 (2007): 1533.

¹⁸ Beypazarı SCH, 2020/634 D.İş, 30.11.2020. Kararda 9. Maddeden erişimin engellenmesine karar verilmiş fakat kararın icrası için BTK'ya gönderilmesine hükmedilmiştir.

tarafından uygulanmayacaktır. BTK, hâkimliğe kararın ESB'ye gönderilmesi gerektiğine dair bilgi verecektir. Bu durum ise erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmesinin gecikmesine sebep olacaktır. Bu tarz gecikmelere sebebiyet vermemek adına hâkimlerin, kararın icrası için gönderilecek merciyi doğru belirlemesi gerekmektedir.

5651 sayılı Kanun m. 6/A-8 hükmünde ESB'nin itiraz yetkisi düzenlenmiştir. Buna göre ESB, kendisine gönderilen kararın mevzuata uygun olmadığını düşünürse bu karara itiraz edebilecektir. Örneğin bazı kararların gerekçe kısmında engelleme gerekçesi 8. madde olarak belirtilip, hüküm kısmında 9. madde kapsamında erişimin engellenmesine hükmedilmektedir.¹⁹ Ya da kararlarda hangi adresin engellenmek istendiği net olarak belirtilmemektedir.²⁰ URL formatında olmayan bazı hesapların ve mail adreslerinin engellenmesine yönelik hüküm kurulduğu görülmektedir.²¹ Erişime engellenmesi istenen adreslerden "https" protokolüne sahip olanların teknik olarak erişime engellenmesi mümkün olmadığından bu adresler yönünden talebin reddedildiği

¹⁹ Antalya SCH, 2020/4009 D.İş, 25.11.2020. Karar gerekçesinde "PKK terör örgütü ve örgüt liderinin propagandasının yapıldığı, bu içeriklerin milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından tehlike oluşturduğu" belirtilmiş ancak hüküm kısmında 9. madde gereğince erişimin engellenmesine hükmedilmiştir.

²⁰ Akçakoca SCH, 2020/342 D. İş, 18.09.2020. Kararda "URL adreslerindeki... ilgili yayımların talepte bulunanla ilgili kısım ve bölümlerindeki içeriklere erişimin engellenmesine" hükmedilmiştir. Söz konusu kararda, yayındaki talepte bulunanla ilgili kısım ve bölümlerin neresi olduğu belirsizdir.

²¹ İstanbul 6. SCH, 2019/1673 D. İş, 26.03.2019 ve İstanbul 11. SCH, 2018/7534 D. İş, 28.12.2018 kararlarında e posta adreslerine erişimin engellenmesine hükmedilmiştir. Ankara Batı SCH, 2020/147 D.İş, 09.01.2020 kararında ise URL adresi belirtilmeden "n...n_e...k_t.ci isimli instagram ve N...n E..k isimli facebook hesaplarının kapatılarak erişiminin engellenmesine" hükmedilmiştir.

kararlar görülmektedir.²² Bunlar gibi mevzuata uygun olmayan kararlara ESB'nin itiraz etme görevi bulunmaktadır. Mevzuata uygun olmayan bu gibi kararların en aza indirilmesi için erişimin engellenmesi konusunda hâkimlerin meslek içi eğitime tabi tutulması yerinde olacaktır.

5651 sayılı Kanun'un 9/6 maddesinde, hâkimin verdiği karara karşı CMK hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebileceği düzenlenmiştir. Bu itiraz usulü CMK m.268'de düzenlenmiştir. Buna göre ilgililer kararı öğrendiği günden itibaren 7 gün içinde kararı veren mercie verilecek bir dilekçe veya tutanağa geçirilmek koşulu ile zabıt kâtibine beyanda bulunmak suretiyle hâkim veya mahkeme kararına karşı itirazda bulunabilir. Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok 3 gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir. Yetkili merci, o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması halinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimlik; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimliktir. Ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliği; ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, en yakın ağır ceza

²² Yar. 19. CD, E. 2020/1943, K. 2021/788, 01.02.2021. Kararda, Bakırköy 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 05/07/2019 tarihli ve 2019/3842 değişik iş sayılı kararı ile kararda yer alan URL adreslerinin "https" uzantılı olması gerekçesiyle reddine karar verilmesi nedeniyle kanun yararına bozma yoluna başvurulmuştur. Yargıtay da *"erişimin engellenmesi talebinin uygulanmasına (infazına) dair teknik gerekçelerin, sulh ceza hâkimliğinin inceleme ve değerlendirme konusu olmayıp, yapılan itirazın merci tarafından esastan incelenerek, yayının kişilik haklarının ihlal edip etmediği ve basın özgürlüğü kapsamında kalıp kalmadığının araştırılması ve bu hususta internet yayım uzantılarının "https" olup olmadığına bakılmaksızın bir karar verilmesi"* gerektiğini belirterek söz konusu kararı bozmuştur.

mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliği yetkili merci sıfatını haiz olacaktır.

CMK m.271/4 uyarınca itiraz üzerine yetkili olan merciin verdiği karar artık kesindir. İtiraz üzerine verilen kararın kesin olması nedeniyle, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunma imkânı da bulunmaktadır. Ayrıca, itiraz üzerine verilen kararın hukuka uygun olmadığını düşünen ilgili kişilerin, CMK m. 309 hükümlerine göre olağanüstü kanun yolu olan kanun yararına bozma yoluna başvurabilmeleri de mümkündür.

5651 sayılı Kanun'un 9/11 maddesinde, sulh ceza hâkiminin kararını 9. maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumlularının, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Fakat bu suç için 5651 sayılı Kanun'da görevli mahkeme tayin edilmemiştir. Bu durumda genel hükümlere göre görevli mahkemeyi belirlemek gerekecektir. Sulh ceza hâkimliği bir mahkeme olmadığından yargılama yapamayacağı için bu konuda görevli değildir. Suç, niteliği itibariyle ağır ceza mahkemesinin de görevi dışındadır. O halde bu konuda asliye ceza mahkemesi görevli olacaktır. Yetki konusunu belirlemek için ise suçun nerede işlendiğini tespit etmek gerekecektir. Zira suçun işlendiği yer mahkemesi yetkili olacaktır. Bu suç, yapılması gerekenin yapılmaması suretiyle işlenen bir suç olması nedeniyle ihmali bir suçtur. İhmali suçlarda ise hareket nerede yapılmalı idiyse suçun orada işlenmiş sayılması gerekir.²³ Bu nedenle içerik, yer veya erişim sağlayıcıların hâkimlik kararını nerede uygulaması gerekiyor idiyse o yer mahkemesi yetkili olacaktır. Bu kararlar ise içerik, yer veya erişim sağlayıcıların merkezi neresi ise orada uygulanmaktadır. O halde içerik, yer ve erişim sağlayıcılardan hangisi hâkimlik kararını yerine getirmemiş ise onun

²³ Feridun Yenisey ve Ayşe Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 273.

merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ceza mahkemesi yetkili mahkeme olacaktır. Fakat her zaman kararı uygulamayan içerik ve yer sağlayıcının adresine ulaşmak mümkün olmadığından suçun işlendiği yerin tespit edilmesi de mümkün olmayabilecektir. Bu durumda ise CMK m. 13 hükmü uyarınca, başka türlü yetkili mahkemeyi tespit etmek mümkün değilse ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi, örneğin şikâyet dilekçesinin verildiği yer mahkemesi, yetkili olacaktır.

5651 sayılı Kanun 8/15 maddesine göre birden fazla sulh ceza hâkimliğinin olduğu yerlerde hangi sulh ceza hâkimliğinin erişimin engellenmesi taleplerine bakacağı iş bölümü kapsamında HSK tarafından belirlenecektir. Bu düzenleme, bilişim suçlarının özel ihtisas gerektiren bir alan olması gerekçesiyle ve hâkimliklerin ihtisaslaşmasını sağlamak amacıyla konulmuştur.²⁴ Fakat bize göre bu ihtisaslaşmanın sağlandığı tam olarak söylenemez. Zira erişimin engellenmesi kararı vermekle görevli olan sulh ceza hâkimliklerinin, erişimin engellenmesinin yanında tutuklama, tekzip, idari para cezalarına itiraz, koruma tedbiri kararları vb. gibi ciddi bir iş yükü vardır. Bu husus Venedik Raporunda da sulh ceza hâkimlerinin ağır iş yüklerinin hâkimlere, özellikle tutuklama ve internet sitelerinin kapatılması davalarında kişiye özel yeterince muhakeme yapmalarına yetecek kadar zaman bırakmadığı; sulh ceza hâkimlerinin bireylerin insan hakları üzerinde ciddi etkileri olan kararları yeterince gerekçelendiremedikleri belirtilerek eleştirilmiştir.²⁵ Ayrıca, aşağıda da değinileceği üzere, 5651 sayılı Kanun'da birçok konuda eksiklikler ve boşlukların bulunması,

²⁴ "6527 sayılı Kanun Gerekçesi," TBMM, erişim tarihi: Ekim 5, 2021, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarn_o=149409&pkanunnumarasi=6527.

²⁵ Venedik Komisyonu, *Türkiye Sulh Ceza Hâkimliklerinin Görev, Yetki ve İşleyişleri Hakkında Görüş*, (Strasburg: Görüş No. 852 / 2016, 13 Mart 2017), 20-21.

bilişim hukukunun sadece bir parçası olan erişimin engellenmesindeki yetki konusunda dahi bir istikrar sağlanamamış olması, sulh ceza hâkimlerinin (iş yüklerinin çok olmasından veya özel bir düzenleme olan 5651 sayılı Kanun'a yeterince hâkim olmamalarından olsa gerek) BTK'ya göndermeleri gereken kararları ESB'ye, ESB'ye göndermeleri gereken kararları BTK'ya göndermeleri gibi yukarıda bazı örnekleri verilen mevzuata aykırı kararlar vermeleri erişimin engellenmesi konusunda ihtisaslaşmanın sağlanamadığına işaret etmektedir.

C. Cumhuriyet Savcısından ve Ceza Mahkemelerinden Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle Erişimin Engellenmesinin Talep Edilmesi Durumu

1. Genel Olarak

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde, kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesinde cumhuriyet savcısına veya ceza mahkemelerine erişimin engellenmesi kararı verme görevi öngörülmemiştir. Fakat ceza mahkemelerinin ve cumhuriyet savcısının 5651 sayılı Kanununun 8. maddesinde sayılan katalog suçlara ilişkin olarak erişim engelleme kararı verme görevi vardır. 8. maddede erişimin engellenmesi kararının soruşturma evresinde sulh ceza hâkimi, kovuşturma evresinde ceza mahkemesi tarafından verileceği; soruşturma evresinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise cumhuriyet savcısı tarafından da erişimin engellenmesine karar verilebileceği; fakat bu durumda cumhuriyet savcısının kararını yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunması gerektiği ve hâkimin kararı en geç yirmi dört saat içinde onaylamaması halinde erişimin engellenmesi tedbirinin derhal kaldırılacağı düzenlenmiştir. O halde, Kanun'un 8. maddesinde sulh ceza hâkimliği dışındaki bazı mercilere de erişimin engellemesi kararı verme görevi tanınmasına rağmen Kanun'un 9. maddesinde sadece sulh ceza hâkimliğinin görevli tayin edilmesi, 9. madde

kapsamında verilecek erişimin engellenmesi kararlarında sulh ceza hâkimliklerinin tek görevli merci olduğunu göstermektedir. Bir diğer ifadeyle kanun koyucu, kişilik haklarının ihlali nedeniyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında, sulh ceza hâkimlikleri dışında başka bir mercie erişimin engellenmesi kararı verme görevi tanımamıştır. Bu nedenle ceza mahkemeleri veya cumhuriyet savcılarının 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında erişimin engellenmesi kararı verme görevleri bulunmamaktadır. Fakat bu durumu bilmeyenlerce, cumhuriyet savcılarında veya ceza mahkemelerinden erişimin engellenmesi talep edilebilmektedir. Bu nedenle söz konusu durumla karşılaşıldığında ne yapılması gerektiği hususunu da ele almak gerekmektedir.

2. Cumhuriyet Savcısından Erişimin Engellenmesinin Talep Edilmesi Durumu

Cumhuriyet savcısının kişilik haklarının ihlali nedeniyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında erişimin engellenmesi kararı verme görevi olmadığı yukarıda izah edilmişti. Fakat buna rağmen kişilik hakları ihlal edilen kişilerin cumhuriyet savcısına erişimin engellenmesi talebiyle başvurması uygulamada karşılaşılan bir durumdur. Özellikle internette işlenen bir suç aynı zamanda kişilik haklarının ihlaline de vücut veriyor ise bu suç için şikâyet ile birlikte suç konusu içeriğe erişimin engellenmesi de savcıdan talep edilmektedir. Bu durumla karşılaşıldığında cumhuriyet savcısı, erişimin engellenmesi kararı verme görevi olmadığından bahisle erişimin engellenmesi talebini reddetmeli midir? Bu talebi bir koruma tedbiri olarak değerlendirip sulh ceza hâkiminden tedbir olarak erişimin engellenmesini mi talep etmelidir? Yoksa koruma tedbiri olmasa da sulh ceza hâkimine sadece talebi mi iletmelidir? Bu soruyu cevaplandırmak için öncelikle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararının hukuki niteliğini ele almak gerekir. Zira şayet bu karar

bir koruma tedbiri ise savcı koruma tedbiri olarak hâkimden erişimin engellenmesini de talep edebilecektir. Aksi takdirde başka bir uygulama yapmak gerekecektir.

5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 2. ve 10. fıkralarında koruma tedbirinden, 11. fıkrasında idari tedbirden bahsedilmiştir. Kanun'un 9/A maddesinde ise, koruma tedbiri ya da idari tedbir niteliğinde bulunmadan sadece erişimin engellenmesi tedbirinden bahsedilmiştir.²⁶ Kanun'un 8/A ve 9. maddelerinde ise sadece erişimin engellenmesinden bahsedilmiş, bu kararın tedbir olup olmadığına hiç değinilmemiştir. Bu sebeple 9. maddede yer alan kararın niteliğinin ne olduğu Kanun metninden anlaşılamamaktadır. Doktrinde ise bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bizim de katıldığımız bir görüşe göre 9. madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararı; araç değil amaç olduğu için, geçici değil kalıcı nitelikte olduğu için, kararı verecek sulh ceza hâkiminin ayrıca bir ceza muhakemesi yapması ve bunun neticesinde varacağı hükmü infaz etmesi gibi bir durum söz konusu olmadığı için bir "ihtiyatî tedbir" veya bir "koruma tedbiri" kararı değildir.²⁷ Bir görüşe göre²⁸ 9. madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları bir tedbir değil, cezai bir

²⁶ Kent, Türkiye'de İnternet, s.57-58.

²⁷ Kemal Gözler, "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanun'un 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi," *Legal Hukuk Dergisi*, no. Özel Sayı Rona Aybay'a Armağan Cilt 1 (2014), 1070; Melikşah Çırakoğlu, "5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde İnternet Erişiminin Engellenmesi ve Erişim Sağlayıcıları Birliği" (Yüksek lisans tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 2015), 33.

²⁸ İsmail Çınar, "5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde Koruma Tedbiri Olarak İnternet Ortamında Yapılan Yayınlarda İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi," *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8, no. 1 (2021): 67-68.

yaptırım, başka bir görüşe göre²⁹ ihtiyati tedbir, diğer bir görüşe göre³⁰ ise bir koruma tedbiridir. Ayrıca bazı ceza muhakemesi hukuku kitaplarında da erişimin engellenmesi koruma tedbirleri başlığı altında incelenmiştir. Bu kitapların bazısında 9. madde kapsamındaki erişimin engellenmelerinin hukuki niteliği net olarak belirtilmese de bu madde kapsamındaki kararlar da koruma tedbirleri başlığı altında incelenmiştir.³¹ Bazısında ise 8. madde kapsamındaki erişimin engellenmesi kararları koruma tedbirleri başlığı altında yazılmasına rağmen 9. madde kapsamındaki erişimin engellenmeleri bu başlık altına alınmamıştır.³²

Anayasa Mahkemesi ise bir kararında, madde bazında bir ayrıma yer vermeden 5651 sayılı Kanun'daki erişim engelleme

²⁹ Mine Kaya, "Elektronik Ortamda Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunması" (Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, 2015), 372.

³⁰ M. Süheyl Karakaya, "5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi ve Erişimin Engellenmesi Koyun Postunda Kurt Hükümü," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, no. 137 (2018): 115.

³¹ Yenisey ve Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi*, 461; Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 481-482. Son atıf yapılan yazarların kitabında 9. madde kapsamındaki erişimin engellenmesi kararları koruma tedbirleri başlığı altında düzenlenmişken bu kitabın 2021 yılında çıkan 14. baskısında erişimin engellenmesi başlığı tamamen koruma tedbirleri başlığı altından çıkarılmıştır, bkz. Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

³² Yener Ünver ve Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2018), 466-467. Nur Centel ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (İstanbul: Beta Basım Yayım, 2020), 529-533. Centel ve Zafer, ayrıca 8. ve 8/a maddeleri kapsamındaki erişimin engellenmesinin, bir delilin korunmasına yönelik değil suçun işlenmesine devam edilmesinin önlenmesine ve kamunun korunmasına yönelik olması nedeniyle koruyucu olmaktan çok önleyici tedbir niteliğinde olduğunu belirtmiştir, bkz. Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi*, 529.

kararlarının cezai ve idari yaptırım niteliğinde olmayıp tedbir niteliğinde olduğunu vurgulamış³³ ancak bu tedbirin ne tür bir tedbir olduğuna ilişkin bir açıklama yapmamıştır. Başka bir kararında ise, internet yolu ile kişilik haklarına yönelik bir saldırı ceza kanunlarına göre suç oluşturuyor ise müştekinin yalnızca veya aynı zamanda failin cezalandırılmasını da isteyebileceğini ve bu durumda ceza soruşturması ve kovuşturması için cumhuriyet savcılığına da başvurabileceğini, bir ceza kovuşturması açıldığı takdirde hâkim mahkûmiyet kararı verirse güvenlik tedbirlerine de hükmedeceği için internet erişiminin engellenmesi tedbiri hakkında da bir karar verilmiş olacağını belirtmiştir.³⁴ Bu kararda Anayasa Mahkemesinin kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesini güvenlik tedbiri olarak nitelendirdiği anlaşılmaktadır.

Biz makalemiz kapsamındaki soruyu cevaplamak için 9. maddede belirtilen erişimin engellenmesinin hukuki niteliğinin koruma tedbiri olup olmadığı üzerinde duracağız. Zira farklı görüşlerden de anlaşılacağı üzere söz konusu erişimin engellenmesinin hukuki niteliğinin ne olduğunu tam olarak tanımlamak zordur; fakat ne olmadığı konusunda yorum yapılabilir. Bize göre 9. maddede belirtilen erişimin engellemesi kararı bir koruma tedbiri değildir. Zira koruma tedbirleri, suç şüphesi üzerine, ceza muhakemesinde delil toplamak, ilerde muhakemenin yapılmasını temin etmek ve verilecek hükmün infazını sağlamak amaçlarıyla başvuru ve geçici olarak temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına imkân veren tedbirlerdir.³⁵ Bu yönüyle koruma tedbirlerinin kanunla

³³ AYM, E.2014/149, K.2014/151, 2.10.2014, AYM, BN 2014/5552, 26.10.2017, B.65.

³⁴ AYM, BN 2014/5552, 26.10.2017, B.65.

³⁵ Çınar, "5651 Sayılı Kanun," 67.

düzenlenmiş olma, geçici olma ve araç olma özellikleri vardır.³⁶ Ayrıca koruma tedbirlerinin varlıklarını soruşturma ve kovuşturma evresi boyunca sürdürdükleri, tedbire devam edilmesi isteniyorsa bunun mahkeme tarafından verilen hükümde yaptırım ya da güvenlik tedbiri olarak belirtilerek yapılması gerektiği ifade edilmiştir.³⁷ Bu özellikler açısından bakılacak olursa 9. madde kapsamındaki erişimin engellenmesi kararı, her zaman bir suç nedeniyle verilmez; ortada bir suç yok iken sadece kişilik haklarının ihlali durumunda da verilebilir. Suçla veya suç şüphesi ile ilgili olmayan bir durumla ilgili koruma tedbiri kararı verilemeyecektir. Bir suçla beraber kişilik haklarının da ihlal edilmesi durumunda koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesi kararı verilebileceği akla gelse de her kişilik hakkını ihlal eden suçla ilgili koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesinin uygulanacağına dair açık bir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. 9. maddede de bu erişimin engellenmesinin açıkça koruma tedbiri olduğu düzenlenmemiştir. Kaldı ki kanun koyucu 8. maddede koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilecek suçları katalog halinde yazmıştır. Kanun koyucunun bu suçları katalog halinde sayması, yalnızca bu suçlar için erişimin engellenmesi kararlarının koruma tedbiri olarak verilmesi gerektiğine işaret eder. Kanun koyucunun 8. maddede koruma tedbiri nitelendirmesi yapmasına rağmen 9. maddede böyle bir nitelendirmede bulunmaması, kanun koyucunun bu madde kapsamındaki erişimin engellenmesini koruma tedbiri olarak görmediğini ortaya koyar. Bu durumda kişilik haklarının ihlaline vücut veren tüm suçlarda koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesi uygulanamaz. Ayrıca koruma tedbirleri araçtır,

³⁶ Cumhuriyet Şahin ve Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku 1* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 288; Ünver ve Hakeri, *Ceza Muhakemesi*, 301; Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi*, 380-381.

³⁷ Dülger, "İnternet İletişiminin," 1527.

geçicidir ve soruşturma ve kovuşturma evresinde geçerlidir. Oysa 9. madde kapsamındaki erişimin engellenmesi geçici değil, sürekli. Zira burada erişimin engellenmesi bir süre ile sınırlı olarak verilmemektedir. Ayrıca araç değil, amaçtır. Kişiler erişimin engellenmesi amacıyla bunu talep ederler. Bu yönleriyle de koruma tedbiri olmadığı sonucuna varılabilir. O halde 9. madde kapsamındaki erişimin engellenmesi bizce koruma tedbiri niteliğinde değildir.

9. maddede öngörülen erişimin engellenmesi bir koruma tedbiri olmadığına göre, bir suç nedeniyle kişilik haklarının ihlal edilmesi durumunda cumhuriyet savcısından 9. madde kapsamında erişimin engellenmesi de istenildiğinde, cumhuriyet savcısının koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesini hâkimden talep etmesi bir zorunluluk değildir. Peki savcı bu durumda erişimin engellenmesi için hâkimliğe başvurulması gerektiğini belirterek talebi reddetmeli midir? Yoksa koruma tedbiri olarak talep etmese de sadece talebi bildirmek amacıyla talebi değerlendirmek üzere hâkimliğe bildirmeli midir? Bu konuda açık bir düzenleme olmamakla birlikte olması gereken bizce savcının talebi değerlendirmek üzere sulh ceza hâkimine bildirmesidir. Uygulamada da bunun yapıldığı görülmektedir.³⁸ Bu sonuca, CMK Madde 162'de yer alan *“Cumhuriyet savcısı, ancak hâkim tarafından yapılabilecek olan bir soruşturma işlemine gerek görürse, istemlerini bu işlemin yapılacağı yerin sulh ceza hâkimine bildirir. Sulh ceza hâkimi istenilen işlem hakkında, kanuna uygun olup olmadığını inceleyerek karar verir ve gereğini yerine getirir”* hükmünün kıyasen uygulanmasıyla ulaşılabılır. Şöyle ki; bu madde hükmü, soruşturma yapılması gereken konulara ilişkindir ve erişimin engellenmesi kararı

³⁸ Polatlı Sulh Ceza Hâkimliğinin 25.10.2019 tarih ve 2019/1859 D.İş sayılı kararında kasten yaralama suçu ile ilgili yapılan soruşturmada cumhuriyet savcılığının erişimin engellenmesi talebini üst yazıyla sulh ceza hâkimliğine bildirmesi üzerine erişimin engellenmesi kararı verilmiştir.

vermek bir soruşturma işlemi olarak kabul edilmeyebilir. Bu nedenle bu madde doğrudan uygulama alanı bulamayacaktır. Fakat bu hükmün kıyasen uygulanması mümkün olabilecektir. Zira ceza hukuku bakımından mutlak bir şekilde kıyas yasağı bulunmaktayken, ceza muhakemesi hukukunda kıyas, prensip olarak serbesttir.³⁹ Bu serbestlik sınırsız bir serbestlik olmayıp kanunda sınırlayıcı ve istisnai hükümler bakımından kıyasın gerçekleştirilmesi söz konusu değildir.⁴⁰ Bu nedenle, sınırlayıcı ve istisnai hükümlerde kıyas hariç olmak üzere, ceza muhakemesine ilişkin hükümlerin uygulanması esnasında kanunda uygulanacak bir norm bulunmaması halinde, benzer bir hükmün kıyasen uygulanması mümkündür.⁴¹ CMK m. 162 hükmünün de istisnai veya sınırlayıcı bir hüküm içermemesi nedeniyle söz konusu durumda uygulanabileceği kanaatindeyiz. O halde, cumhuriyet savcısından 9. madde kapsamında erişimin engellenmesinin talep edilmesi durumunda savcının, bu talebi hâkimliğe göndermesi gerektiği açıkça belirtilmemiş olsa da savcı CMK m. 162 hükmü gereğince bu talebi sulh ceza hâkimliğine bildirmelidir.

Yukarıdaki açıklamalarımıza ek olarak, AİHS m. 6 ve Anayasa m. 36'da vurgulanan adil yargılanma hakkının bir tezahürü olan makul sürede yargılanma hakkı ve Anayasa m.141 "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir*" hükmü kapsamında da cumhuriyet savcısının erişim engelleme talebini sulh ceza hâkimine iletmesi yerinde olacaktır. Zira erişimin engellenmesi, internetin doğası gereği çok hızlı işlemesi gereken bir mekanizma olup, gecikme halinde, başlangıçtaki ihlal giderek büyüyerek giderilmesi neredeyse

³⁹ Abdullah Batuhan Baytaz, "Kanunilik İlkesi Bağlamında Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Yorum" (Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, 2015), 380.

⁴⁰ Baytaz, "Kanunilik İlkesi," 375.

⁴¹ Baytaz, 375.

imkânsız bir hal alabilecektir. 5651 sayılı Kanun'un, hâkimin 24 saat içerisinde karar vermesi gerektiğine ve erişim sağlayıcının 4 saat içerisinde erişimi engellemesi gerektiğine yönelik düzenlemesiyle söz konusu kanunun ruhunda da acil müdahalenin yattığı anlaşılmaktadır. Fakat sulh ceza hâkimliğine başvurulması gerektiğini bilmeyen kişilik hakları ihlal edilen birisinin, erişimin engellenmesi talebiyle cumhuriyet savcısına başvurusu durumunda, cumhuriyet savcısının günler belki haftalar sonra talebi reddetmesi, bu kararın günler sonra ilgiliye tebliğ edilmesi, ilgilinin tekrar sulh ceza hâkimliğine başvurusu ve hâkimliğin karar vermesi süreçleri epey zaman kaybına sebep olacaktır. Bu durum hem talebin yerine getirilme süresini uzatacak hem de usul ekonomisi açısından talebin yerine getirilmesini daha masraflı hale getirecektir. Bu da Anayasa m. 36 ve 141 hükümlerine uygun düşmeyecektir. O halde örneğin, internet yoluyla hakarete uğrayan kişinin, hakaret nedeniyle ve suç konusu içeriğe erişimin engellenmesi talebiyle cumhuriyet savcısına suç duyurusunda bulunduğunu varsayalım. Hakaret suçu 8. maddede sayılan katalog suçlar arasında yer almadığı için erişimin engellenmesi talebine ilişkin olarak cumhuriyet savcısı ve asliye ceza mahkemesi bu konuda görevsizdir. Bize göre bu talep bir koruma tedbiri de olmadığı için, savcı sulh ceza hâkiminden erişimin engellenmesini koruma tedbiri olarak da talep edemeyecektir. Hakaret suçu aynı zamanda kişilik haklarını da ihlal ettiği için 9. madde kapsamında ihlal konusu içeriğe sulh ceza hâkiminin erişimin engellenmesi kararı vermesi gerekecektir. Bu halde cumhuriyet savcısı, erişimin engellenmesi talebini sulh ceza hâkimine bildirerek sulh ceza hâkiminin talebi değerlendirmesini sağlamalı, hakaret suçuyla ilgili olarak şayet şartları varsa ayrı bir iddianame düzenleyip dava açmalıdır.

Kanun'un 8. maddesi dışında bir suçtan dolayı şikâyette bulunulduğunda kişilik hakları ihlal edilenlerin suçla ilgili içeriklere erişimin engellenmesi talebi olmamasına rağmen savcının suç konusu içeriklere resen erişimin engellenmesini

talep edip edemeyeceği sorusu akla gelebilir. Örneğin internet ortamında silahla tehdit veya hakaret suçu ile ilgili bir şikâyette bulunulduğunda erişimin engellenmesi talep edilmemesine rağmen savcı kendiliğinden sulh ceza hâkimliğinden suç konusu içeriklere erişimin engellenmesini isteyebilecek midir? Şayet suç konusu içerik salt kişilik haklarının ihlaline vücut veriyorsa burada 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi geçerli olacaktır. Kanun'un 9/1 maddesinde ise erişimin engellenmesini talep edecek kişiler, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar olarak belirtilmiştir. Cumhuriyet savcısı, sayılan bu kişi, kurum ve kuruluşların talebi olmadıkça erişimin engellenmesini talep edemeyecektir. Şayet bunların talepleri varsa, yukarıda belirttiğimiz gibi, savcı talebi sulh ceza hâkimine bildirmelidir. Fakat suç konusu içerik aynı zamanda yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden birisine vücut verecek tarzda ise bu durumda cumhuriyet savcısı talep olmasa dahi Kanun'un 8/A maddesi kapsamında erişimin engellenmesi için sulh ceza hâkimliğinden talepte bulunabilmelidir.

Cumhuriyet savcısının, bazı şartların sağlanması durumunda, kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi⁴² kararı vermesine imkân sağlayan bir kanun maddesi bulunmaktadır: FSEK Ek Madde 4/3.⁴³ Elbette bu

⁴² Bu usul kapsamında içeriğin yayından çıkarılması kararı verilemez.

⁴³ "Dijital iletim de dahil olmak üzere işaretleme, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla servis ve bilgi içerik sağlayıcılar tarafından eser sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin bu Kanunda tanınmış haklarının ihlâli halinde, hak sahiplerinin başvuruları üzerine ihlâl konu eserler içerikten çıkarılır. Bunun için hakları haleldar olan gerçek veya tüzel kişi öncelikle bilgi içerik sağlayıcısına başvurarak üç gün içinde ihlâlin durdurulmasını

hüküm, fikri hakların ihlali halinde hukuki ve cezai talepler bakımından uygulama alanı bulabilecek bir hükümdür.⁴⁴ Fakat doktrinde bu düzenlemenin, internet ortamında yayınlanan ve kişilerin görüntüsünü içeren videolar açısından uygulanabilecek, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin muadili bir tedbir mekanizması öngördüğü ve kişilik haklarının ihlal edildiği kanaatinde olan kişilerin, kişilik hakkı ihlalinin apaçık ortaya konmadığı hallerde dahi, FSEK Ek m. 4 üzerinden tedbir kararı alabilmesinin mümkün bulunduğu dair bir görüş bulunmaktadır.⁴⁵ Bu görüşe göre kişinin rahatsızlık duyduğu ancak kişilik hakkı ihlali açısından apaçık bir saldırı durumunda olmayan bir video için⁴⁶ 5651 sayılı Kanun'un 9. madde düzenlemesinin işletilmesinin mümkün olmadığı durumlarda, kişilerin internet üzerinde kendi görüntüsünü içeren bir videoya karşı tedbir kararı alabilmesi için alternatif bir dava stratejisi olarak FSEK Ek m. 4 hükmünün kullanılması mümkündür.⁴⁷ Bu tedbir mekanizmasının işletilebilmesi için her şeyden önce videonun bir sinema eseri vasfını haiz olması, icranın özgün bir icra olması, icranın izinsiz olarak yayınlanması ve komşu hakların ihlalinin şüpheye mahal vermeyecek şekilde ortaya

ister. İhlâlin devamı halinde bu defa, Cumhuriyet savcısına yapılan başvuru üzerine, üç gün içinde servis sağlayıcıdan ihlâlê devam eden bilgi içerik sağlayıcısına verilen hizmetin durdurulması istenir. İhlâlê durdurulması halinde bilgi içerik sağlayıcısına yeniden servis sağlanır."

⁴⁴ Savaş Bozbel, "Fikri Hakların İhlali Nedeniyle İhtiyati Tedbir Yoluyla İnternet Sitelerine Erişim Engellenebilir mi?" iç. *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2009*, ed. Tekin Memiş (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2009): 154.

⁴⁵ Murat Can Pehlivanoglu, "Kişilik Haklarının İnternet Ortamında Telif Haklarına Dair Tedbir Kararı Vasıtasıyla Korunması," *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 17, no. 1 (2020): 302.

⁴⁶ Örneğin kişinin bu videoyu kendi internet sitesinden veya sosyal medya hesaplarından kendi kendine alenileştirdiği hallerde, kişinin başlangıçta rızasının mevcudiyeti, ilk bakışta ihlalin ortaya konmasını güçleştirecektir.

⁴⁷ Pehlivanoglu, "Kişilik Haklarının," 297.

konabilmesi önem taşımaktadır.⁴⁸ Bu şartların oluşması durumunda erişimin engellenmesi tedbiri gündeme gelebilecektir. Esasen, FSEK Ek Madde 4/3 hükmünde yer alan tedbir; “*servis sağlayıcıdan ihlâlâ devam eden bilgi içerik sağlayıcısına verilen hizmetin durdurulması*” şeklindedir. Bu usulde belirtilen servis sağlayıcı ve bilgi içerik sağlayıcıdan kastedilenin ne olduğu açık değildir. Fakat madde metninin bütünü nazara alındığında, bilgi içerik sağlayıcıdan kastın içerik sağlayıcı olduğu, servis sağlayıcıdan kastın yer sağlayıcı olduğu, hükümde yer alan tedbirin ise yer sağlayıcı tarafından ihlali sürdüren içerik sağlayıcıya verilen hizmetin durdurulmasının anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir.⁴⁹ Zira servis sağlayıcıdan, ihlale devam eden bilgi içerik sağlayıcısına verilen hizmeti durdurması istenilmesi, servis sağlayıcının erişim sağlayıcı olamayacağını ifade eder çünkü içerik sağlayıcıya verilen hizmetin durdurulması demek internete erişimin bu kimse açısından durdurulması demektir.⁵⁰ Fakat her ne kadar yasanın lafzında içerik sağlayıcıya sağlanan servis hizmetinin durdurulması belirtiliyorsa da aslında içerik sağlayıcıya ulaşan bireylerin erişiminin engellenmesi yöntemiyle ihlale son verilmektedir.⁵¹ Zira yer sağlayıcıların genellikle yurt dışında olması ve Türk makamlarınca verilmiş bir kararın yurt dışında icrasının mümkün olmaması nedeniyle cumhuriyet savcıları

⁴⁸ Pehlivanoglu, 303.

⁴⁹ Bozbel, “Fikri Hakların,” 154; Özgür, Doğan, “Uyar-Kaldır Sistemi,” iç. *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar II*, ed. Süleyman Yılmaz (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 431; Karşı yönde bkz. Kılınç, “5651 Sayılı,” 611.

⁵⁰ Bozbel, “Fikri Hakların,” 154.

⁵¹ Murat Volkan Dülger ve Yasin Beceni, *Türkiye’de İnternet Sitelerinin Erişiminin Engellenmesi Konusunda Farklı Hukuk Disiplinleri Açısından Değerlendirmeler*, TÜSİAD-T/2011,03; 512 (İstanbul: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği, 2011), 60.

erişimin engellenmesini tercih etmektedirler.⁵² Bu yönüyle FSEK Ek 4. madde hükmünün etkisi itibariyle internet erişiminin engellenmesi sonucunu doğurduğu belirtilmektedir.⁵³

FSEK Ek 4. madde kapsamında cumhuriyet savcısının vereceği bu kararın adli karar değil, idari karar niteliğinde olduğu ifade edilmiştir.⁵⁴ Ayrıca bu usul kapsamında cumhuriyet savcısına yapılan başvurunun bir şikâyet değil, bir talep olması nedeniyle içerik sağlayıcı hakkında suç soruşturması başlatılması için hak sahiplerinin talepleri varsa ayrıca şikâyette bulunmaları gerektiği ifade edilmiştir.⁵⁵

3. Ceza Mahkemelerinden Erişimin Engellenmesinin Talep Edilmesi Durumu

Ceza Mahkemelerinin de cumhuriyet savcıları gibi kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi kararı verme görevi bulunmamaktadır. Kişilik hakları ihlal edilenlerin ceza mahkemelerinden erişimin engellenmesini talep etmesi durumunda, her ne kadar uygulamada esasa girerek erişimin engellenmesi kararı veren mahkemeler⁵⁶ olsa da mahkeme

⁵² Bozbel, "Fikri Hakların," 155.

⁵³ Pehlivanoglu, "Kişilik Haklarının," 295.

⁵⁴ Dülger ve Beceni, *Türkiye'de İnternet*, 60.

⁵⁵ Yusuf Başlar, "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek Madde 4 Hükmünün İhlali Suçları," *Ankara Barosu Dergisi*, no.4 (2019): 68.

⁵⁶ İzmir 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 01.10.2019 tarihli ve 2019/75 E. - 2019/727 K. sayılı gerekçeli kararında, Mahkeme, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek veya yaymak ve hakaret suçlarından dolayı yapılan yargılamada, iddianamede talep edilmemiş olmasına rağmen, katılan vekilinin mahkemeden erişimin engellenmesini talep etmesi üzerine suça konu paylaşımları içeren URL adresine erişimin engellenmesine hükmetmiştir.

erişimin engellenmesine ilişkin bu taleple ilgili erişimin engellenmesi kararı vermemelidir. Bu talebi sulh ceza hâkimliğine bildirerek talebi sulh ceza hâkiminin değerlendirmesini sağlamalıdır.

Cumhuriyet savcısının hem 8. madde kapsamına girmeyen bir suç nedeniyle (örneğin hakaret suçu nedeniyle) hem de erişimin engellenmesi talebiyle iddianame düzenleyip ceza mahkemesinde dava açması durumunda ne olacaktır? Bu konuya ilişkin farklı ihtimaller vardır. Şöyle ki; görevsizlik nedeniyle iddianamenin iadesinin mümkün olmadığını ve iddianamenin kabulünden önce de görevsizlik kararı verilemeyeceğini belirten yazarlar vardır.⁵⁷ Bu görüş esas alınırca ceza mahkemesi öncelikle iddianameyi kabul etmelidir. Daha sonra ise erişimin engellenmesi konusuna dair dosyayı ayırarak sadece erişimin engellenmesi konusunda görevsizlik kararı vererek talebi sulh ceza hâkimine göndermeli, asıl suça ilişkin olarak da kovuşturmaya devam etmelidir. Fakat savcının suçun hukuki nitelendirmesini doğru yapmakla birlikte iddianameyi görevli olmayan mahkemeye hitaben yazması durumunda görevsizlik nedeniyle iddianamenin iadesinin mümkün olduğuna yönelik de görüşler mevcuttur.⁵⁸ Bu görüş

Bandırma Ağır Ceza Mahkemesinin 07/11/2018 tarihli ve 2018/233 E. sayılı kararında Mahkeme; yağma, suç işlemeye alenen tahrik etme, hakaret, ruhsatsız ateşli silahlarla mermileri satın alma veya taşıma veya bulundurma, yaralama, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve tehdit suçlarından dolayı yapılan yargılamada, sanıkların suç konusu fiilleri işlerken video kaydı olarak sosyal medya ortamında paylaşması nedeniyle söz konusu videoya erişimin engellenmesine de karar vermiştir.

⁵⁷ Mustafa Taşkın, "Ceza Yargılamasında Görevsizlik Kararları ve Bunun Yargılama Sürelerine Etkisi," *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 7 (2016):1036-1037.

⁵⁸ Veli Özer Özbek ve Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 472; Feridun Yenisey ve Ayşe

esas alınrsa mahkeme, iddianamede talep edilen erişimin engellenmesi konusunda görevsiz olduğundan bahisle iddianameyi iade edecek, cumhuriyet savcısı da erişimin engellenmesi talebini sulh ceza hâkimliğine bildirerek yalnızca suça ilişkin olarak tekrar iddianame düzenleyecektir.

D. Asliye Hukuk Mahkemesinin Erişimin Engellenmesi Kararı Verme Görevi

Kişilik haklarının ihlali durumunda asliye hukuk mahkemesinin erişim engelleme kararı verip veremeyeceğini değerlendirmek için öncelikle, internet ortamındaki kişilik haklarının ihlalinde, bu uyuşmazlığa hangi mevzuatın uygulanacağını tespit edilmesi gerekir. Bahsi geçen konuya dair, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin yanında Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 24. maddesi⁵⁹ ve 25. maddesi⁶⁰ hükümleri de bulunmaktadır. Şayet TMK düzenlemesi bu konuda uygulanabilirse saldırı tehlikesinin önlenmesi davası, devam eden saldırıya son verilmesi davası ve saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası söz konusu olacak, bu davalarda ise

Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi*, 267; Murat Aydın, "Ceza Muhakemesinde Yetki ve Görev Meselesinde Bazı Sorunlara İlişkin Değerlendirmeler," *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 1 (2013): 42-43; Serkan Meraklı, "İddianamenin İadesi Kurumunun Ceza Muhakemesi Kanunu Bakımından Değerlendirilmesi," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 15, no. Özel Sayı (2013): 1643.

⁵⁹ "Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir..."

⁶⁰ "Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir."

Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir..."

görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesi olacaktır.⁶¹ O halde TMK'nun uygulama alanı bulup bulamayacağını tartışmak gerekir. Bu hususa dair, doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında farklı değerlendirmeler mevcuttur.

Doktrindeki görüşlerden birisine göre; daha sonra çıkan kuralın öncekiyle çatışması halinde sonraki kuralın uygulanacağı ve konuya ilişkin özel kural bulunması halinde genel kuralın uygulanamayacağı ilkesi bağlamında, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin TMK 24-25 maddelerine göre hem özel nitelikte hem de sonraki kanun niteliğinde olması nedeniyle, TMK'ya dayanılarak erişimin engellenmesi kararı verilemeyecek, yalnızca 5651 sayılı Kanun'a başvurulabilecektir.⁶² Bu görüşe paralel bir diğer görüşe göre de kişilik hakkı ihlaline ilişkin saldırının durdurulması kararı bağlamında erişimin engellenmesine karar verilemeyecektir zira erişimin engellenmesi ile tüm toplumun haberleşme ve düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin engellenmesi söz konusudur. Temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanması ancak kanun ile mümkün olup bu konuda kanuni bir düzenleme söz konusu olmadığından hukuk mahkemeleri erişimin engellenmesi yönünde nihai karar veremeyecektir.⁶³ Ancak

⁶¹ Habip Oğuz, "İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması" (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, 2010), 134.

⁶² Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak, *İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır Türkiye'de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme*, (Ankara: İmaj Yayınevi, 2008): 56; Burcu Görkemli, "Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku'nda İnternet Erişiminin Engellenmesi" (Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, 2015), 137.

⁶³ Kaya, "Elektronik Ortamda," 373-374; Aksi yönde; ihtiyati tedbir yoluyla veya Medeni Kanun'un 24 ve 25. maddelerine dayanarak verilen internet yayınının durdurulması gibi kararların hukuka uygun olduğuna dair bkz. Zakir Avşar ve Gürsel Öngören, *Bilişim Hukuku* (İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2010), 306-307.

erişimin engellenmesi dışındaki ihtiyati tedbir taleplerine ilişkin hukuk mahkemelerine başvurulabilir. Hukuk mahkemelerinde erişimin engellenmesi hususunda ihtiyati tedbir talebi ile birlikte açılan koruyucu davalar ve tazminat davalarında, yalnızca ihtiyati tedbir konusunda görevsizlik kararı verilmeli; fakat uyumsuzluğun esasına hukuk mahkemelerinde bakılmaya devam edilmelidir.⁶⁴ Bu görüşlerin aksi yönde olan görüşe göre ise özel kanun genel kanunu ilga eder ilkesi, iki hüküm arasında çatışma varsa uygulanır. İki hüküm arasında çatışma yok ise bu hükümler birbirini tamamlayan, birbirine göre ek düzenleme veya hızlı bir koruma getiren hükümler olduğu kabul edilir. Söz konusu hükümler arasında da bir çatışma olmadığından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi, TMK 24. madde karşısında özel hüküm değil, bu hükmün yanında uygulanabilecek bir ek hükmüdür. Dolayısıyla bir internet yayınından dolayı kişilik haklarının ihlâl edildiğini iddia eden kişi, 5651 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinde öngörülmüş hızlı usulle kişilik haklarının korunması amacına ulaşamamış ise bu amacına TMK m. 24 ve 25 uyarınca hukuk davası yoluyla ulaşabilir.⁶⁵

Anayasa Mahkemesi de kişilik haklarına internet ortamında yapılan bir yayınlı saldırıda bulunulan kişinin, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesindeki usulle sulh ceza hâkimine başvurarak "ilk bakışta ihlal" durumu var ise hızlı bir koruma elde edebileceğini, aynı kişinin daha fazla tatmin elde etmek amacıyla Türk Medeni Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerine dayanarak müdahalenin önlenmesi, durdurulması veya devam eden müdahaleye son verilmesi, müdahalenin hukuka

⁶⁴ Kaya, "Elektronik Ortamda," 372.

⁶⁵ Gözler, "Kişilik Haklarını İhlal," 1076-1079; Turan Atlı, "Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi," *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 1 (2020): 20; Ferhat Tuna Emin, *Ceza Hukuku Açısından İnternet Yayıncılığı* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2020), 73-75.

aykırılığının saptanması, mahkemenin alacağı kararın veya cevap ve düzeltme metninin yayımlanması ya da üçüncü kişilere bildirilmesini isteyebileceğini; gecikmesinde sakınca bulunan ve ciddi bir zararın doğacağı anlaşılan hâllerde tehlike veya zararın önlenmesi için hâkimden gereken tedbirlere karar vermesini isteyebileceğini belirtmiştir.⁶⁶

Yargıtay içtihatlarında ise bu konuda bir istikrar bulunmamaktadır. Yargıtay ağırlıklı olarak 5651 sayılı Kanun'un TMK'ya göre özel yasa durumunda olması ve 5651 sayılı Kanun'da görev yönünden özel bir düzenleme bulunması nedeniyle erişimin engellenmesi konusunda görevli mahkemenin sulh ceza hâkimliği olduğunu belirterek bu konuda hukuk mahkemelerinin görevsizlik kararı vermesi gerektiği yönünde kararlar vermiştir.⁶⁷ Fakat Yargıtay'ın bu yöndeki kararlarında yerleşik bir karşı oy da oluşmuştur. Bu karşı oylarda, belirli bir olayı düzenleyen iki ayrı kanunun aynı zamanda yürürlükte olduğu durumlarda yasaların olayı düzenleyen hükümleri arasında bir çelişki yoksa kanunlardan hangisinin uygulanacağı konusunda sorun bulunmayacağı ve davacının 5651 sayılı Kanun gereğince sulh ceza hâkimliğine müracaat edebileceği gibi TMK hükümlerine göre asliye hukuk mahkemesine de başvurabileceği belirtilmiştir.⁶⁸ Yargıtay bu

⁶⁶ AYM, BN. 2014/5552, 26.10.2017, R.G. 30270, 14.12.2017.

⁶⁷ Yar. 4. HD, E. 2012/6581, K.2012/10331, 13/06/2012; Yar. 4. HD, E. 2012/2045, K.2013/1218, 29/01/2013; Yar. 4. HD, E. 2013/4447, K.2013/5761, 28/03/2013; Yar. 4. HD, E. 2013/7417, K.2013/10004, 27/05/2013; Yar. 4. HD, E. 2013/15321, K.2013/16805, 31/10/2013; Yar. 4. HD, E. 2016 / 12634, K.2018 / 7778, 10/12/2018; Yar. 4. HD, E. 2016/15622, K.2019/1452, 14/03/2019.

⁶⁸ Yar. 4. HD, E. 2012/8513, K.2013/7518, 22/04/2013; Yar. 4. HD, E. 2012/13534, K.2013/9321, 21/05/2013; Yar. 4. HD, E.2013/8313, K.2013/9886, 27/05/2013; Yar. 4. HD, E. 2013/10125, K.2014/5825, 07/04/2014; Yar. 4. HD, E. 2013/12487, K.2013/14479, 18/09/2013; Yar. 4. HD, E. 2013/17358, K.2013/19417, 09/12/2013; Yar. 4. HD, E.2014/608, K.2014/1490, 03/02/2014;

karşı oya paralel olarak, kişilik hakları ihlal edilen kişilerin ister 5651 sayılı Kanun'a göre sulh ceza hâkimliğine ister TMK hükümlerine göre asliye hukuk mahkemesine başvurabileceği yönünde de kararlar vermiştir.⁶⁹ Öyle ki Yargıtay'ın 5651 sayılı Kanun'un özel kanun niteliği sebebiyle sulh ceza hâkimliğine başvurulması gerektiği yönünde verdiği bir karara karşı, karar düzeltme yoluna gidilmiştir. Karar düzeltme davasında ise Yargıtay görüşünü değiştirerek 5651 sayılı Kanun ile yalnızca cezai sorumluluk ve yaptırımların öngörüldüğünü, hukuki sorumluluk konusunda bir düzenleme yapılmadığını, 5651 sayılı Kanun'un TMK'nın 24. ve 25. maddelerini ortadan kaldırdığının kabul edilemez olduğunu belirtmiş, davacının kişilik haklarının saldırıya uğradığı gerekçesiyle hukuki veya cezai korunma yollarının seçiminde özgür olduğuna yönelik karar vermiştir.⁷⁰ Başka bir ifadeyle Yargıtay, 5651 sayılı Kanun'un TMK'ya göre özel kanun niteliğinde olmadığını belirtmiştir.⁷¹

Bizim kanaatimize göre 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile TMK 24 ve 25. maddeleri arasında özel kanun-genel kanun ilişkisi bulunmamaktadır. Şöyle ki kanun koyucu bazen mevcut genel bir normun kapsamına giren konuların bir kısmını özelliklerinden dolayı ayrıca özel norm şeklinde düzenleyebilmektedir. Böyle bir halde kanun koyucu, söz konusu konulara genel normun değil, münhasıran özel normun uygulanmasını istemiş olabilir. Fakat bunun her zaman mutlaka böyle olması zorunlu değildir. Zira kanun koyucu özel hüküm düzenlemekle hak sahibinin durumunu daha da iyileştirmek,

Yar. 4. HD, E. 2014/2231, K.2014/4277, 12/03/2014; Yar. 4. HD, E.2015/6149, K.2015/7354, 04/06/2015; Yar. 4. HD, E.2014/7187, K.2014/8832, 28/05/2014.

⁶⁹ Yar. 4. HD, E.2009/8571, K.2009/9921, 15/09/2009; Yar. 4. HD, E.2014/11219, K.2014/15371, 17/11/2014; Yar. 4. HD, E.2016/7331, K.2016/9068, 27/09/2016.

⁷⁰ Yar. 4. HD, E.2015/13252, K.2016/2190, 22/02/2016.

⁷¹ Karakaya, "5651 Sayılı Kanun'un," 125.

onu özel ve genel normdan dilediğine dayanmakta serbest bırakmak suretiyle yeni imkânlar tanımak istemiş de olabilir.⁷² Burada kanun koyucunun iradesini iyi tespit etmek gerekir. Zira iki hükmün birbirine göre özel ve genel hüküm teşkil etmeleri genel hükmün bertaraf edilmesi için yeterli değildir. Kanun koyucunun bir özel hüküm sevk ederken bunun kapsamına giren olaylara artık genel hükmün uygulanmayıp münhasıran özel hükmün uygulanmasını, özel hükmün genel hükmü bertaraf edici (*exclusive*) nitelikte olmasını arzu ve irade etmiş olması da lazımdır.⁷³ Kanun koyucu bazen direkt veya dolaylı olarak bu iradesini ifade eder. Kanun koyucu amacını dolaylı olarak veya direkt olarak ifade etmemişse ve hükmün kaleme alınış tarzından da bu konuda bir sonuca varılamıyorsa bu durumda, kanunun özel hükümle güttüğü amaca bakmak gerekir. Genel hükmün alternatif olarak uygulanması, özel hüküm ile güdülen amacı akim bırakacaksa özel hükmün genel hükmü bertaraf edici olduğu kabul edilmelidir.⁷⁴ Genel hükmün hak sahibi için her bakımdan avantajlı olması halinde durum böyledir; zira bu takdirde hak sahibi daima kendisi için avantajlı olan genel hükme istinat edecek ve sonuç olarak özel hüküm hiç uygulanamayacak ve kanunun özel hükümle varmak istediği amaç ve sonuç akamete uğrayacaktır.⁷⁵ 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi düzenlemesine bakıldığında TMK m. 24-25 hükümlerinin artık uygulanmaması gerektiğine yönelik direkt veya dolaylı bir irade görülmemektedir. TMK hükümlerinin uygulanması, 5651 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasındaki amacı akamete uğratabilecek nitelikte de değildir. Zira TMK hükümleri her bakımdan hak sahibi için daha

⁷² Tahir Çağa, "Özel Hüküm Genel Hüküm Daima Bertaraf Eder Mi?" *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, no. 3 (1991): 368.

⁷³ Çağa, "Özel Hüküm," 373.

⁷⁴ Çağa, 375.

⁷⁵ Çağa, 374-375.

avantajlı değildir. Örneğin daha hızlı karar alma noktasında ve husumet yöneltme zorunluluğu olmama noktasında 5651 sayılı Kanun TMK'ya göre daha avantajlıdır. O halde 5651 sayılı Kanun'unda yer alan söz konusu düzenlenmenin yürürlüğe girmesiyle TMK hükümlerinin artık uygulanmayacağı yorumu doğru değildir.

Ayrıca 5651 sayılı Kanun ile TMK hükümleri kapsamında verilecek erişimin engellenmesi kararlarında fiili netice aynı olsa da hukuki netice ve hukuki yarar noktasında farklılar vardır.⁷⁶ Şöyle ki 5651 sayılı Kanun kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları işin esasına yönelik tespit hükmü içermemekte, hatta içerik yayından çıkartılırsa karar kendiliğinden hükümsüz kalmaktadır. Oysa saldırıya son verme davası sonunda verilecek karar, kişilik hakkına yönelik müdahalenin aynı zamanda hukuka aykırı olduğunun tespitini içereceği ve bu konuda kesin hüküm teşkil edeceği için hukuki netice açısından farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla mağdurun (acele işler veya husumetin yöneltileceği kişinin belli olmaması gibi haller dışında) son verme davası açarak kesin hüküm elde etmeyi istemekteki hukuki yararı daha farklıdır.⁷⁷ Bu nedenle, TMK hükümlerinin 5651 sayılı Kanun'un yanında uygulanmasında bir sakınca olmadığı gibi hukuki yarar bulunmaktadır.

Öte yandan özel kanunun genel kanunu ilga edeceği ilkesi, bir "çatışma çözme" kuralı olup bu ilke, ancak iki hükmün arasında çatışma/çelişki var ise uygulanır.⁷⁸ Oysa 5651 sayılı

⁷⁶ Sinan Sami, Akkurt, Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 403-404.

⁷⁷ Akkurt, *Sosyal Medyada*, 404.

⁷⁸ Yaşar Karayalçın ve Aynur Yongalık, *Hukukta Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme* (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2008), 151; Gözler, "Kişilik Haklarının İhlal," 1076; Kemal Gözler, "Yorum İlkeleri," iç. *Kamu Hukukçuları Platformu- Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm*

Kanun ile TMK hükümleri arasında bir çatışma veya çelişki bulunmamaktadır. O halde 5651 sayılı Kanunun 9. maddesi, TMK m.24-25 maddeleri karşısında özel hüküm olmayıp bu hükümlerin yanında uygulanabilecek ek bir hükümdür.⁷⁹ Bu yönüyle de TMK hükümlerinin 5651 sayılı Kanun'un yanında uygulanmasında bir sakınca yoktur.

Sonuç olarak kişilik haklarının ihlal edilmesi nedeniyle erişimin engellenmesinde TMK m. 24-25 hükümleri de uygulanabileceğinden asliye hukuk mahkemesinin bu maddeler kapsamında koruma davaları yoluyla veya ihtiyati tedbir yoluyla erişimin engellenmesi kararı verme görevi bulunmaktadır.

E. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Erişimi Engelleme Görevi

5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesinde özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi⁸⁰ düzenlenmiştir. Özel hayatın gizliliği de esasen kişilik haklarından biridir. Özel hayatın gizliliğinde özel yaşam alanına ilişkin mahrem bilgiler bulunmaktadır. Bu yönüyle diğer kişilik haklarından ayrılmaktadır. Fakat özel hayatın gizliliği daha dar kapsamlı bir kişilik hakkıdır. Örneğin bir kimsenin fotoğraf ya da videosunun rızasına aykırı olarak internet ortamında gösterimi, kişilik haklarının ihlali olarak görülebilecek iken aynı görüntüler her zaman özel hayatın gizliliğini ihlal etmeyecektir.

Somutlaştırması, ed. Ozan Ergül (Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2012), 97; Hasan Tahsin Fendoğlu, *Hukuka Giriş* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2020), 127.

⁷⁹ Gözler, "Kişilik Haklarının İhlal," 1079.

⁸⁰ Özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle yapılan başvurularda sadece erişimin engellenmesi talep edilebilmekte olup içeriğin yayından çıkarılması talep edilememektedir.

Zira her görüntü kişinin başkalarınca görülmesini istemediği özel yaşam alanına dair unsurları içermemektedir.⁸¹ Kanun koyucu özel hayatın gizliliğinin ihlalini ayrıca özel olarak düzenlemek istemiştir. Kanun gerekçesinde niçin 9. maddeden ayrı özel bir düzenleme yapma gereği duyulduğuna dair bir bilgi yer almamaktadır. Ancak mahremiyet açısından diğer kişilik haklarına nazaran çok daha hızlı reaksiyon alınması gereken bir alan olması nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunda 9. maddeye göre nispeten hızlı bir yol öngörülmüş olduğu kanaatindeyiz. Bu düzenleme ile kişilerin hâkim onayına sunmak şartıyla taleplerini BTK'ya iletilmesiyle veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde BTK Başkanı'nun resen vereceği bir kararla erişimin engellenmesi mümkün kılınmıştır. Ayrıca belirtmek gerekir ki özel hayatın gizliliği aynı zamanda bir kişilik hakkı niteliğinde de olduğu için 9/A maddesinde düzenlenen bu yol yerine, 9. madde kapsamında doğrudan sulh ceza hâkimliğine başvurularak erişimin engellenmesi talebinde bulunmanın önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Nitekim, özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle yapılan başvurularda sadece URL adresine erişimin engellenmesi talep edilebildiğinden⁸² teknik olarak erişimin engellenemeyeceği durumlarda⁸³ kişilerin bu yola başvurması pratik bir fayda sağlamayacaktır. Bu durumlarda 9/A maddesi yerine 9. madde kapsamında doğrudan hâkimden içeriğin yayından çıkarılmasına karar vermesini talep etmek, tercihe şayan olacaktır.

5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesine göre, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın

⁸¹ Pehlivanoglu, "Kişilik Haklarının," 293.

⁸² Alan adına erişimin engellenmesi veya içeriğin yayından çıkarılması talep edilemez.

⁸³ "https" protokolüne sahip alan adına erişimin engellenmesi mümkün iken "https" protokolüne sahip URL adresine erişimin engellenmesi teknik olarak mümkün değildir.

gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, BTK'ya doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir. Yapılan bu istekte hakkın ihlaline neden olan yayının tam adresi (URL), hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere yer verilmesi gerekir. Bu bilgilerde eksiklik olması halinde talep işleme konulmaz. BTK Başkanı, kendisine gelen bu talebi uygulanmak üzere derhal ESB'ye bildirir. Erişim sağlayıcılar da bu tedbir talebini derhal ve en geç dört saat içinde yerine getirir.

Burada BTK'nın söz konusu başvurudaki içeriğin özel hayatın gizliliğini ihlal edip etmediğini değerlendirmede takdir yetkisinin olup olmadığını incelemek gerekir. Kanun'un m. 9/A-2 hükmüne göre erişimin engellenmesi için yapılan talepte, hakkın ihlaline neden olan yayının tam adresi (URL), hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere yer verilmesi gerekir. Bu bilgilerde eksiklik olması halinde talep işleme konulmaz. Bu madde hükmünün mefhumu muhalifinden anlaşılan manaya göre talepte yer alması gereken söz konusu bilgilerde eksiklik yoksa talep işleme konulmalıdır. Ayrıca Kanun'un m. 9/A-3 hükmünde,⁸⁴ Başkan'ın önce taleple ilgili erişimin engellenmesine karar verip sonra bu kararı ESB'ye göndereceği düzenlenmemiş, bilakis Başkan'ın doğrudan talebi uygulanmak üzere ESB'ye göndereceği düzenlenmiştir. Diğer bir ifade ile Kanun, talebin BTK'ya ulaşması ile (şayet istenilen belgelerde eksiklik yok ise) BTK'nın, başkaca bir değerlendirme yapmadan talebi doğrudan ESB'ye göndermesini düzenlemiştir. Kaldı ki, aşağıda da değinileceği üzere, kişilerin BTK'dan talepte buldukları saatten itibaren 24 saat içerisinde bu talebini sulh

⁸⁴ "Başkan, kendisine gelen bu talebi uygulanmak üzere derhâl Birliğe bildirir, erişim sağlayıcılar bu tedbir talebini derhâl, en geç dört saat içinde yerine getirir."

ceza hâkimliğinin kararına sunması gerekmektedir. Şayet BTK'ya burada bir takdir yetkisi tanınmış olsaydı kişilerin, taleplerini BTK'dan talepte buldukları saatten itibaren değil BTK'nın erişimin engellenmesi kararı vermesinden itibaren 24 saat içerisinde hâkimliğin kararına sunması gerekirdi. Aksi yönde düşünülmesi durumunda, BTK'nın erişimin engellenmesi kararı verip vermeyeceği henüz belli değilken, ortada bir erişimin engellenmesi kararı da henüz yokken kişilerin hâkimin kararına tam olarak neyi sunacakları belirsiz hale gelecektir. Faraza BTK'nın talebi reddetmesi durumunda kişiler olmayan bir erişimin engellenmesi kararını hâkimin kararına sunmuş olacaklardır ki bu, abesle iştigaldir. O halde bu konuda BTK'nın talepte yer alan içeriğin özel hayatın gizliliğini ihlal edip etmediğini değerlendirme görevi bulunmamaktadır. Talepte istenilen belgelerde eksiklik yok ise BTK talebi doğrudan ESB'ye gönderecek, ESB'nin de talebi erişim sağlayıcılara göndermesiyle erişimin engellenmesi yerine getirilmiş olacaktır. BTK'nın buradaki takdir yetkisi ise sadece talepte yer alması gereken bilgi ve belgelerin var olup olmadığı konusundadır. Ayrıca maddede kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgiler istenildiğine göre talepte bulunan kişinin ihlal konusu yayınlı bir ilişkisi olup olmadığını da BTK değerlendirebilmelidir. Ayrıca talep edenin özel hayatını ihlal ettiği iddia edilen yayının başvuru yapıldığı sırada da devam ediyor olması gerekmektedir.⁸⁵ Zira yayından kaldırılmış bir içerik için erişimin engellenmesi talebinde bulunulamaz. Bu nedenle BTK talep konusu yayının aktif olarak devam edip etmediğini de değerlendirebilmelidir. Fakat bu hususlarda bir eksiklik var olduğu için talep işleme konulamayacak ise bu durum, talep eden hâkimliğe başvurmadan derhal talep edene bildirilmelidir. Aksi halde olmayan bir erişimin engellenmesi için hâkimliğe başvurularak hâkimlik meşgul edilmiş olacaktır.

⁸⁵ Doğan, "5651 Sayılı İnternet," 608.

BTK'nun talep konusu içeriğın özel hayatın gizliliğini ihlal edecek nitelikte olup olmayacağını değerlendirme görevi bulunmadığına değındik. Talepte yer alması gereken şartlar tamamlanmışsa BTK erişimin engellenmesi talebini yerine getirmek durumundadır. Diğer bir ifadeyle BTK bir ön denetim yapmadan erişimin engellenmesini sağlayacaktır.⁸⁶ Esasen bu durumda erişimin engellenmesi kararını veren, talepte bulunanın kendisi olmaktadır. Zira yukarıda ifade edildiğı gibi madde düzenlenmesinde kişinin talebinden sonra, talepte yer alan adrese erişimin engellenmesi kararı verecek bir merci belirtilmemiştir. Söz konusu madde bu yönüyle eleştiriye açık bir maddedir. BTK'ya, talepte yer alan içeriğın özel hayatın gizliliğini ihlal edip etmediğini değerlendirme noktasında bir takdir yetkisi tanınarak, erişimin engellenmesi kararını BTK'nun vermesinin daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Kişiler, özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle erişimin engellenmesi talepleri için fiziken veya e-Devlet kapısı üzerinden BTK'ya başvuru yapabilmektedirler.⁸⁷ Fakat kişiler bu talepte bulunduğu andan itibaren 24 saat içerisinde taleplerini sulh ceza hâkiminin kararına sunmalıdırlar. Hâkim ise 48 saat içerisinde bu konuda bir karar vermelidir. Hâkimin 48 saat içerisinde karar vermemesi durumunda erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkacaktır. Bu husus Kanun'un 9/A

⁸⁶ Eylül Can Köse, "5651 sayılı Kanun Aracılığıyla İnternet Ortamında Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması," *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, no. 1, (2020): 2241.

⁸⁷ "Özel Hayatın Gizliliğinin İhlaline Yönelik Bireysel Başvuru," Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, erişim tarihi: Ekim 15, 2021, <https://internet.btk.gov.tr/haberler/ozel-hayatin-gizliliğinin-ihlaline-yonelik-bireysel-basvuru>.

maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiştir.⁸⁸ Bu madde hükmüyle ilgili olarak; talep edenlerin taleplerini hâkim onayına sunmasından sonra hâkimin en geç kırk sekiz saat içinde kararı açıklamamasının yaptırıma bağlandığı fakat talep eden kişilerin, taleplerini yirmi dört saat içinde hâkim onayına sunmamlarının yaptırımının yasadâ düzenlenmediğı, bu nedenle yirmi dört saat içinde, talep eden kişiler tarafından taleplerin yargıç onayına sunulmaması halinde, erişimin engellenmesinin -hukuka aykırı da olsa- uygulanmasına devam edilmesi tehlikesi bulunduğu ifade edilmiştir.⁸⁹ Bu eleştiriye biz de katılmaktayız. Zira kişilerin taleplerini hâkimliğe sunmamları haline açıkça bir yaptırım öngörülmemiştir. Bu durumda, kişilerin 24 saatlik hâkimliğe başvurma süresi + hâkimin 48 saatlik karar verme süresi olmak üzere toplam 72 saat sonra BTK'ya taleple ilgili herhangi bir karar gelmemişse erişimin engellenmesi kaldırılacaktır. Fakat 72 saat boyunca sadece kişi talebi üzerine erişim engellenmiş, ifade özgürlüğü kısıtlanmış olacaktır. Bu ise hukuk devletinde olmaması gereken ciddi bir eksiklikdir. Madde metninde yer alan *“aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar.”* ibaresinin, içinde bulunduğu cümle ile birlikte kendisinden önceki cümleye de şâmil olduğu; bir diğer ifadeyle, hem hâkimin en geç kırk sekiz saat içinde kararını açıklamaması halinde hem de kişilerin BTK'dan talepte buldukları saatten itibaren yirmi dört saat içinde taleplerini sulh ceza hâkiminin kararına sunmamları halinde erişimin engellenmesi tedbirinin kendiliğinden kalkacağı yorumu yapılabilir. Fakat bu durumda

⁸⁸ “Erişimin engellenmesini talep eden kişiler, internet ortamında yapılan yayın içeriğı nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğinden bahisle erişimin engellenmesi talebini talepte bulunduğu saatten itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin kararına sunar. Hâkim, internet ortamında yapılan yayın içeriğı nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilip edilmediğini değerlendirerek vereceğı kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan Kuruma gönderir; aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar.”

⁸⁹ Şaban Cankat Taşkın, “İnternete Erişim Yasakları ve Hukuka Aykırılıklar” (Doktora tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2015), 380.

BTK'nun talepte bulunan kişilerin sulh ceza hâkimine başvurup başvurmadıklarını nasıl tespit edeceği sorunu gündeme gelecektir. BTK'nun böyle bir tespit yapması oldukça güçtür. Bu nedenle bu yorum pek sağlıklı görünmemektedir. Bu nedenle söz konusu hususta bir boşluk bulunmakta olup bu konuda bir düzenleme yapılmalıdır. Kişilerin 24 saat içinde sulh ceza hâkimine başvurmaması halinde de erişimin engellenmesi tedbirinin kendiliğinden kalkacağı açıkça düzenlenmelidir. BTK'nun talepte bulunan kişilerin hâkime başvurup başvurmadıklarını tespit edebilmesi için ise talepte bulunan kişiler için, talepte buldukları andan itibaren 24 saat içinde hâkime başvurduklarına dair bir belgeyi e-posta veya farklı bir yolla BTK'ya ulaştırma zorunluluğu getirilmelidir. Böyle bir belgenin 24 saat içerisinde BTK'ya sunulmaması halinde erişimin engellenmesi tedbiri kaldırılmalıdır. Ayrıca tedbirin kendiliğinden nasıl kalkacağı da belirsizdir. Erişimin engellenmesi için talep BTK tarafından ESB'ye gönderildiğine göre, erişimin engellenmesinin kaldırılması için de bu usul kullanılarak BTK'nun ESB'ye bildirimde bulunmasıyla tedbirin kaldırılması sağlanmalıdır. Zira yetkide paralellik ilkesi gereğince bir işlemin yapılması için yetkili olan makam, kanunda aksine hüküm yoksa o işlemin, değiştirilmesi, ilgası veya geri alınması için de yetkilidir.⁹⁰ Bu sonuca bu ilke yoluyla ulaşılsa da tedbiri kimin kaldıracağına da açıkça kanunda düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Hâkimin 48 saat içinde karar vermesinden sonra, BTK Başkanı'nca bu karara karşı CMK hükümlerine göre itiraz edilebileceği düzenlenmiştir. Hâkimin vereceği bu karara karşı BTK Başkanı'nun itiraz edebileceği düzenlense de talepte

⁹⁰ Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri* (Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2019), 278.

bulunanın veya içerik/yer sağlayıcının itiraz edebileceğine dair bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle talepte bulunanın veya içerik/yer sağlayıcının itiraz hakkı olmaması eleştirilmiştir.⁹¹ Fakat biz burada CMK hükümlerine göre talepte bulunanın ve içerik/yer sağlayıcının da itiraz hakkı olduğu kanaatindeyiz. Zira burada BTK Başkanı'na ayrıca itiraz yetkisi verilmesinin nedeni bizce; karara itirazın BTK Başkanı'na münhasır kılınmasından ziyade CMK hükümlerine göre hâkim kararına itiraz edeceklerin yanında BTK Başkanı'na da ayrıca bu yetkinin verilmek istenmesidir. Elbette bu itiraz, hâkim tarafından içeriğe erişimin engellenmesi kararının kaldırılması veya onaylanması olasılığında geçerlidir. Talebin 24 saat içinde hâkim onayına sunulmaması durumunda ise BTK Başkanı'nın veya içerik/yer sağlayıcının itiraz için başvurabileceği bir yol düzenlenmemiştir.⁹²

Erişimin engellenmesine konu içeriklerin yayından çıkarılması halinde hâkimin kararının kendiliğinden hükümsüz kalacağı düzenlenmiştir. Ancak içeriğin yayından çıkarılıp çıkarılmadığının tespitini kimin yapacağı ve hükümsüz kalan kararın gereğini kimin ne şekilde yerine getireceği konusunda maddede yeterli hüküm bulunmamaktadır.⁹³ Bu konuda da düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesinin 8. fıkrasında özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde doğrudan Başkan'ın emri üzerine erişimin engellenmesinin BTK tarafından yapılacağı düzenlenmiştir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerden ne anlaşılması gerektiği muğlaktır. Esasen internet ortamının hızlı ve dinamik yapısı nedeniyle, internette özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesine bağlı olan tüm hallerin gecikmesinde bir sakınca bulunmaktadır. Bu madde metninden kastedilen mananın ne

⁹¹ Kaya, "Elektronik Ortamda," 375.

⁹² Taşkın, "İnternete Erişim Yasakları," 380.

⁹³ Kent, Türkiye'de İnternet, 121.

olduğu belirsizlik taşımaktadır. Fakat özellikle kamuoyunca tanınan, bilinen kişilerin şantaj veya başka bir amaçla uygunsuz görüntülerinin internet ortamına sızdırılması durumunda, kamuoyunda infiale ve kaosa sebep olunmasını, söz konusu kişinin şeref ve haysiyetinin zedelenmesini ve ihlalin büyümesini engellemek amacıyla, söz konusu kişinin talep etmesini beklemeden BTK Başkanı tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi bu madde kapsamında değerlendirilebilir.

BTK Başkanı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararının 24 saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulacağı, hâkimin ise kararını 48 saat içinde açıklayacağı düzenlenmiştir. Fakat hâkimin kararını 48 saat içinde açıklamaması veya kararın 24 saat içinde hâkim onayına sunulmaması durumunda kararın akibetinin ne olacağı düzenlenmiş değildir. Kanun'un 9/A maddesinin 5. fıkrasında, söz konusu durumda erişimin engellenmesinin kendiliğinden kalkacağı düzenlenmişti. Fakat bu fıkra hükmünde erişimin engellenmesinin kalkacağı düzenlenmemiştir. Esasen hukuk devletinde idareye verilen görevin yerine getirilmemesi gibi bir durum düşünülemez. Bu sebepten olsa gerek kanun koyucu söz konusu duruma ilişkin bir yaptırım düzenlemeye gerek görmemiştir. Fakat mevcut halde fıkra lafzına göre düşünülecek olursa herhangi bir sebeple BTK Başkanı'nın, erişimin engellenmesi kararı verdikten sonra kararını sulh ceza hâkiminin onayına sunmaması veya hâkimin kararını 48 saat içinde açıklamaması haline madde metninde herhangi bir yaptırım düzenlenmediği için erişimin engellenmesi tedbirinin devam edeceği sonucu çıkar.⁹⁴ Elbette BTK Başkanı'nın kanunla verilen bu görevi yerine getirmemesi görevi ihmal suçu kapsamında değerlendirilebilecektir. Ancak erişimin engellenmesi tedbirinin akıbeti meçhul olacaktır. Bu bir boşluktur ve bu boşluk, ya 9/A maddesinin 5. fıkrasında yer alan

⁹⁴ Aksi yönde bkz. Kent, *Türkiye'de İnternet*, 122; Kılınç, "5651 Sayılı," 603.

“aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar” şeklindeki düzenlemenin, söz konusu 9. fıkra bakımından da kıyasen uygulanmasıyla ya da ilgili fıkraya benzeri bir cümlenin eklenmesiyle giderilebilecektir.⁹⁵ Bu boşluk kanun koyucu tarafından giderilinceye kadar *“aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar”* şeklindeki düzenleme 9. fıkra bakımından da kıyasen uygulanmalı ve kararın 24 saat içinde hâkim onayına sunulmaması veya hâkimin kararını 48 saat içinde açıklamaması durumunda erişimin engellenmesi kaldırılmalıdır.

F. Erişim Sağlayıcıları Birliğinin Erişimin Engellenmesi ve/veya İçeriğin Çıkarılmasındaki Görevi

ESB, 5651 sayılı Kanun’un 6/A maddesi uyarınca aynı Kanunun 8. maddesi kapsamı dışında verilen erişimin engellenmesi kararlarının uygulanması konusunda koordinasyon görevine sahip bir özel hukuk tüzel kişisidir. ESB’nin koordinasyon görevine sahip olması nedeniyle, ESB’ye gönderilmesi gereken erişimin engellenmesi kararlarının ESB’ye gönderilmesi halinde, ESB de söz konusu kararları uygulanmak üzere üyesi olan tüm erişim sağlayıcılara iletmektedir.⁹⁶ Dolayısıyla erişimin engellenmesi işlemini ESB değil, ESB’ye üye olan erişim sağlayıcıların her biri ayrı ayrı yapmaktadır.

ESB’nin erişimi engelleme görevi olmamakla birlikte, doğrudan bir erişimin engellenmesi kararı verme görevi de bulunmamaktadır. Fakat ESB’nin, başvuru halinde, daha önceden sulh ceza hâkimliklerince verilmiş erişimin engellenmesi kararlarını aynı içeriğe sahip URL adresleri için de

⁹⁵ Taşkın, “İnternete Erişim Yasakları,” 382.

⁹⁶ İçeriğin yayından çıkarılması kararlarında ise; ESB, söz konusu kararı uygulanmak üzere ilgili içerik/yer sağlayıcılara bildirmektedir. İlgili içerik/yer sağlayıcı içeriği yayından çıkarmaktadır.

uygulama görevi bulunmaktadır. Bu görev 5651 sayılı Kanun'un 9/9 maddesinde öngörülmüştür.⁹⁷ Bu maddede öngörülen usulün uygulanması için: 1-5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre verilmiş bir sulh ceza hâkimliği kararı olmalıdır; 2-Hâkimlik kararında yer alan kişilik haklarının ihlaline ilişkin yayının aynı⁹⁸ başka internet adreslerinde yayınlanmalıdır; 3-Kişilik hakkı ihlal edilen kişi aynı yayına erişimin engellenmesi

⁹⁷ "Bu madde kapsamında hâkimin verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır."

⁹⁸ 5651 sayılı Kanun'un 9/9 maddesinin iptal edilen önceki halinde "aynı mahiyette" olan yayınların bu kapsamda işleme alınacağı belirtilmekte idi. Ancak Anayasa Mahkemesi kararı ile söz konusu kısım ("aynı mahiyette") iptal edilmiştir. Bu nedenle ESB tarafından yalnızca "aynı içeriklerle" ilgili olarak 5651 sayılı Kanun'un 9/9 maddesi uygulanabilecektir. Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında 5651 sayılı Kanun'un 9/9 maddesinin ne şekilde uygulanacağını da şu şekilde açıklamıştır: "Hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının aynıının bir başka internet adresinde yayınlanması durumunda Birlik tarafından kararın bu adresler için de uygulanmasında sorun bulunmamaktadır. Bu durumda mevcut kararın bu adresler için de uygulanması, söz konusu hâkim kararının yerine getirilmesinden ibarettir. Çünkü belirtilen yayının kişilik hakkını ihlal ettiği mahkeme tarafından tespit edilmiş durumdadır. Birliğin burada yapacağı şey, söz konusu yayının aynı olup olmadığını ve ihlale konu yayının belirtilen internet adresinde aynen veya bir parçasının yayınlanıp yayınlanmadığını belirlemekten ibarettir. Ayrıca, hâkim kararını etkisiz kılacak şekilde çok küçük değişiklikler yapılmak suretiyle aynı eylemin gerçekleştirilmesi halinde de ihlale konu yayının aynı olduğu kabul edilmelidir. Burada Birlik tarafından hukuki bir değerlendirme yapılması söz konusu olmayıp maddi olay tespit edilecektir. Bu durumda da erişimin engellenmesi kararının uygulanacağı yayın, daha önce hâkim kararıyla tespit edilmiş olduğundan herhangi bir belirsizlikten bahsedilemeyeceği gibi ifade hürriyetinin keyfi veya ölçsüz şekilde sınırlandırılmasından da söz edilemez." Bkz. AYM, E.2014/87, K. 2015/112, 08.12.2015, B.119.

için usulüne uygun şekilde⁹⁹ ESB'ye müracaat etmelidir. Bu şartların sağlanması durumunda ESB, talepte yer alan aynı içeriklere, daha önceden verilmiş erişimin engellenmesi kararını¹⁰⁰ uygulayarak söz konusu içeriklere erişimin engellenmesi için erişim sağlayıcılara bildirimde bulunur.

ESB'ye aynı içeriklere hâkimlik kararını uygulama görevi verilmiş olsa da ESB'nin daha önce verilmiş erişimin engellenmesi kararında yer alan içeriklerin ne olduğunu nasıl tespit edeceği hususu belirsizdir. Zira erişimin engellenmesine karar verilen içeriğe erişim engellenmiştir, içeriğin çıkarılmasına karar verilen içerik ise yayından çıkarılmıştır. Engellenen veya yayından çıkarılan bu içeriklere ESB de ulaşamayacaktır. Engellenen adreslerin "https" protokolüne sahip olduğu varsayımında "https" protokolüne sahip adreslere erişimin engellenmesi teknik olarak mümkün olmadığından şayet içerik yayından çıkarılmadıysa ESB bu içeriklere ulaşabilecektir. Fakat bu varsayımda da içerik sağlayıcının söz konusu içeriği değiştirmiş olma ihtimali bulunmaktadır. ESB'nin ise hâkimin karar verdiği andaki ihlal konusu içerikleri bilmesi gerekmektedir. Bunun için de ESB'nin karar tarihindeki ekran görüntülerine ulaşması gerekir. Bu ekran görüntülerinin ESB tarafından kayıt altına alınması gerektiğine dair yasal bir düzenleme yoktur. O halde ESB'de bu kayıtların bulunmadığı varsayılır. ESB'nin bu durumda yapabileceği tek şey kararı veren sulh ceza hâkimliğinden, söz konusu kararda yer alan içeriklerle ilgili ekran görüntülerini talep etmektir. Hâkimlikte

⁹⁹ ESB Tüzüğü M. 5/1-a/bb: "Kişilik hakkının ihlaline dair Hâkimin verdiği erişim engelleme kararına konu yayının başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda; ilgili kişi tarafından Birliğe ıslak veya güvenli elektronik imzalı müracaatı halinde, Birlik tarafından mevcut karar bu adresler için de uygulanır."

¹⁰⁰ Şayet hâkimlik kararı içeriğin yayından çıkarılmasına yönelik bir karar ise ESB, talep konusu aynı içeriklerin yayından çıkarılmasına yönelik olarak kararı bu içeriklere uygulayacaktır. Elbette ESB'nin bu kararı, uygulanmak üzere içerik/yer sağlayıcılara gönderilecektir.

ekran görüntüleri varsa sorun yoktur. Fakat ekran görüntüleri taraflarca her zaman hâkimliğe sunulmamış olabilir. Hâkimliğin de ihlal konusu ekran görüntülerini kayıt altına alma görevi olmadığından bu ekran görüntülerine her zaman ulaşabilmek mümkün değildir. Kaldı ki ekran görüntüleri olsa bile bu ekran görüntülerinin hâkimlik tarafından ESB'ye ulaştırılması zaman alacaktır. Bu sorun ise 9/9 maddesi gereğince yapılan başvuruların neticelenmesini zorlaştıracak, bazen imkânsız kılacaktır. Bu boşluk şu 2 yoldan birisiyle çözülebilecektir: 1- Karar veren hâkimliklere, ihlal konusu içeriklere ait ekran görüntülerini açık bir şekilde alarak kararla birlikte ESB'ye gönderme görevi verilerek 2- ESB'ye, sulh ceza hâkimliklerinden gelen erişimin engellenmesi kararlarını uygulamadan önce ihlal konusu içeriklerin ekran görüntüsünü alma görevi verilerek. Fakat 2. seçenekte, kararın ESB'ye ulaşmasına kadar geçen süre içerisinde içerikler değiştirilmiş veya yayından kaldırılmış olabileceğinden bu ekran görüntülerinin hâkimlik tarafından temin edilip kararla birlikte ESB'ye gönderilmesi daha doğru bir tercih olacaktır. Böylece aynı içerik nedeniyle erişimin engellenmesi talep edildiğinde ESB'de sürekli hazır bulunan ekran görüntüleri sayesinde ESB hızlıca içeriklerin aynı olup olmadığının değerlendirmesini yapabilecektir.

Elbette iş yoğunluğu nedeniyle hâkimliklere bir de ekran görüntüsü alma görevi verilmesi makul görülmeyebilir; ancak bu, bilişim sistemlerinin aktif kullanılmasıyla üstesinden gelinebilecek bir sorundur. Şöyle ki; hali hazırda Türkiye Noterler Birliği'nin E-Tespit hizmeti bulunmaktadır. Bu hizmet ile internet ortamında yayınlanan sayfaların ve indirilebilen dosyaların tespiti Türkiye Noterler Birliğinin internet sitesinden kolayca yapılabilmektedir. Bu tespit işlemi yapıldıktan sonra işlemin kesinleşmesi için mesai saatleri içinde herhangi bir

noterliğe başvurularak tespit tutanağı hazırlanabilmektedir.¹⁰¹ Bu yöntem ile kişilerin ihlal konusu içeriğin ekran görüntüsünü resmi bir delil suretinde alması mümkündür. Elbette bu işlem belli bir ücrete tabidir. Yukarıda bahsedilen soruna çözüm olarak kişilere, erişimin engellenmesini talep etmeden önce E-Tespit sistemi üzerinden ekran görüntüsü alıp hâkimliğe sunma zorunluluğu getirilmesi akla gelse de E-Tespit sisteminin ücrete tabi olmasından ve erişimin engellenmesinin aciliyeti karşısında kişilerin ekran görüntüsü almayla uğraşması vakit kaybına sebep olacağından bu yöntemin zorunlu tutulması kanaatimizce uygun değildir. Fakat bu sistemi ücretsiz ve daha pratik şekilde yapmak mümkündür. Bunun için, aşağıda da değineceğimiz üzere, öncelikle kişilerin erişimin engellenmesi talebini UYAP sistemi üzerinden ilgili hâkimliğe iletebilmesi sağlanmalıdır. Ardından kişilerin UYAP sistemi üzerinden başvuru yaptığı esnada ihlal konusu içeriğin adresini/adreslerini sisteme girmesi sağlanmalıdır. Sonrasında kişilerin sisteme girmiş olduğu adreste bulunan içeriğin ekran görüntülerinin sistem tarafından otomatik olarak alınması sağlanmalıdır. Bu şekilde tamamlanan başvuru, kararı verecek olan hâkimin karşısına ekran görüntüleriyle birlikte hazır bir şekilde gelmiş olacak ve aynı zamanda hâkimin kararını daha hızlı ve kolay vermesi de sağlanacaktır. Hâkim tarafından gerekli incelemeler yapıldıktan sonra erişimin engellenmesine karar verilen adresler için ESB'ye UYAP üzerinden bildirimde bulunulacağından, söz konusu karar ile birlikte erişime engellenen içeriklerin sistem tarafından alınmış olan ekran görüntüleri de ESB'ye gönderilecektir. Böylece ESB, söz konusu ekran görüntülerine kolay, masrafsız ve sağlıklı bir şekilde ulaşmış olacaktır. Bu sistemi kullanmadan fiziken başvuru yapılması durumunda ise kişilerin zaman damgalı ve internet adresi ile içeriğin net görüldüğü ekran görüntülerini alarak hakimliğe sunması zorunlu olmalıdır. Bu

¹⁰¹ "E-Tespit," Türkiye Noterler Birliği, erişim tarihi: Aralık 5, 2021, <https://e-hizmet.tnb.org.tr/tespit/>.

durumda hâkim erişimin engellenmesine karar verirse talep edenin sunduğu bu ekran görüntülerini ESB'ye göndermelidir. Ayrıca herhangi bir aksaklık nedeniyle ESB'ye ekran görüntülerinin gönderilememesi durumunda ise ekran görüntülerinin ESB tarafından alınabilmesi sağlanmalıdır.

Kanun'da ESB'nin benzer içerik başvurusuna ilişkin bu talebi ne kadarlık süre zarfında yerine getireceğine dair bir düzenleme de yapılmamıştır. Esasen, ESB'nin sınırlı bir süre içerisinde talebi yerine getirmesini istemek yukarıda arz edilen ekran görüntüsü sorunu nedeniyle makul da değildir. Zira ESB'nin elinde erişime engellenen içerikler ile talep konusu yayının aynı olup olmadığını değerlendirecek veriler her zaman bulunmamaktadır. Bu sebeple ESB ilgili hâkimliğe yazı yazarak erişimin engellenmesine karar verilen içerikler ile ilgili ekran görüntüsü, cd kaydı gibi materyalleri talep edecektir. Fakat bu görüntüler o hâkimlikte hiç olmayabilir, olsa bile arşivden bilgileri alıp üst yazı hazırlayarak ESB'ye gönderene kadar hayli bir süre geçmiş olacaktır. Bu süre bazen haftaları bazen ayları bulabilecektir. Bu nedenle ESB'yi belli bir zamanla sınırlamak doğru olmayacaktır. Fakat diğer taraftan hakları ihlal edilen kişilerin taleplerinin bir an önce yerine getirilmesi de gerekmektedir. Bunun için yukarıda bahsedilen önerimiz doğrultusunda veya farklı bir şekilde düzenleme yapılarak ESB'nin ekran görüntülerine hızlıca erişmesi sağlandıktan sonra ESB'nin, belirlenecek makul bir süre içerisinde talepleri yerine getirmesine dair de düzenleme yapılmalıdır.

Başka bir eksiklik ise ESB'nin 9/9 maddesi kapsamındaki kararlarına karşı itiraz yolu öngörülmemiş olmasıdır. Bu kararlara karşı itiraz yolu öngörülmesi de ESB'nin kendisine işlemini düzeltmesi için başvuru yapılmasında bir engel yoktur. Elbette bu seçenek yetersizdir. İtirazın ayrı bir merci tarafından denetlenmesi gerekmektedir. Bu anlamda ESB'nin söz konusu kararlarının idari yargı denetimine açık olup olmadığı hususu

akla gelebilir. ESB bir kamu kurumu değil özel hukuk tüzel kişisidir. Bu nedenle ESB'nin verdiği kararların idari nitelikte olup olmadığı sorgulanmalıdır. Bazen özel hukuk tüzel kişileri de kamu hizmeti faaliyeti yürütebilir, kamu gücü ayrıcalıklarından yararlanarak idarî işlemler yapabilirler ve bu işlemlerin yargısal denetimi idarî yargıya ait olabilir.¹⁰² Nitekim Danıştay, bir özel hukuk kişisi olan Türkiye Diyanet Vakfı yönetim kurulunun bir kararını idarî nitelikte sayarak, idarî yargının görev alanında saymıştır.¹⁰³ Uyuşmazlık Mahkemesi de bir kararında, Dernekler Kanununa göre kurulan Türkiye Jokey Kulübü bünyesinde yer alan Komiserler Kurulu'nun kararını idarî nitelikte saymıştır.¹⁰⁴ Dolayısıyla özel hukuk tüzel kişilerinin bazı işlemlerinin idarî nitelikte sayılması ve bu işlemlerin yargısal denetiminin idarî yargıda yapılması mümkündür. Bu kapsamda, ESB özel hukuk tüzel kişisi olsa da kamu hizmeti faaliyeti yürütmesi ve kamu gücü ayrıcalıklarından yararlanması nedeniyle yaptığı bazı işlemler idari nitelikte sayılmalı ve idari yargının denetimine açık olmalıdır. ESB'nin 5651 sayılı Kanun'un 9/9 maddesi kapsamında verdiği kararlar da bu kapsamda idari nitelikte bir işlem olup idari yargının denetimine açıktır. Zira bu karar, idari işlemlerin temel nitelikleri olan tek yanlılık, icrailik, kamu gücüne dayanma ve hukuka uygunluk karinesinden yararlanma gibi özellikleri barındıran bir işlemdir.¹⁰⁵

¹⁰² Ramazan Çağlayan, "Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kıstasları," *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no.7 (2016): 391-392.

¹⁰³ Dan. 5. Daire, E.2000/624, K.2003/1085, T.01.04.2003. Aktaran: Çağlayan, *Hukukumuzda*, 393.

¹⁰⁴ UM, E.1995/2, K.1995/1, T.13.02.1995, RG.20.03.1995-22233: "...Jokey kulübünün sözü edilen faaliyetlerini Bakanlığın emir ve direktifleri doğrultusunda ve denetimi altında sürdürdüğü sonucuna varılmakta ve adı geçen komiserler heyetinin idarî bir kurul olduğu, kararlarının da idarî nitelik taşıdığı kabulü gerekmektedir..." Aktaran: Çağlayan, "Kamu Tüzel Kişiliği," 393.

¹⁰⁵ Çırakoğlu, "5651 sayılı," 100.

5651 sayılı Kanun'un 9/9 maddesi kapsamında verilen kararlara karşı idari yargı yolu açık olsa da kişilerin idari dava yoluna gitmesi durumunda, şayet yürütmenin durdurulması kararı verilmezse, davanın sonuçlanması aylar sürecektir. Ayrıca idari davanın harçları ve davanın reddedilmesi durumunda talep eden aleyhine vekalet ücretine hükmedilecek olması bu yolu masraflı hale de getirecektir. Haliyle ESB kararlarına idari yargıda itiraz etmek çoğunlukla makul bir seçenek olmayacaktır. Fakat mevcut halde uygulanabilir başka bir itiraz mekanizması da bulunmamaktadır.

ESB kararına itiraz etmek yerine sulh ceza hâkimliğine yeniden başvurmak daha makul ve hızlı bir yol olacaktır. Fakat uygulamada, aynı içeriğin başka adreslerde yayınlanması nedeniyle erişimin engellenmesi talebiyle tekrar sulh ceza hâkimliğine başvuru yapılması durumunda, Kanun'un 9/9 maddesi uyarınca ESB'ye başvurulması gerektiğinden bahisle talebin reddedildiği görülmektedir.¹⁰⁶ Oysa Kanun'un 9/9 maddesinde öngörülen bu yol seçimsel bir yoldur, zorunlu bir yol değildir. Bu sonuca söz konusu maddenin lafzından bile kolaylıkla ulaşılabilmektedir. Madde metninde yer alan *"...ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır"* hükmünde sadece ESB'ye başvurulması gerektiğine dair zorunluluk içeren bir ibare yer almamaktadır. Aynı içeriğe erişimin engellenmesi için sulh ceza hâkimine başvurulamayacağına dair bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu nedenle aynı içeriğin başka adreslerde de yayınlanması durumunda hakları ihlal edilen kişiler, sulh ceza hâkimliğine ya da ESB'ye başvurmak noktasında serbesttirler. Ayrıca kişileri bu yola başvurmak zorunda bırakmak hakkaniyete de uygun değildir. Zira yukarıda ESB kararlarına itirazın çoğunlukla makul olmayacağından ve ESB'nin karar verme sürecinin uzayabileceğinden bahsettik. Gerçekten de

¹⁰⁶ İstanbul Anadolu 4. SCH, 2019/6525 D. İş, 25.09.2019.

ESB'ye başvurulması halinde, en iyi ve en hızlı ihtimali düşünecek olursak, talebin elektronik imzayla imzalanarak e-mail yoluyla hiçbir eksik olmadan ESB'ye iletilmesi, ESB'nin daha önceden erişime engellenen içeriklere ait ekran görüntülerine derhal ulaşacak imkânının bulunması, talep konusu içeriklerin hâkimlik kararındaki içeriklerle aynı olup olmadığının kontrolünün derhal yapılması, kontrolden sonra erişimin engellenmesi gereken içeriklerin tespit edilmesi, bu incelemenin yazıya geçirilmesi, bu yazının ESB'nin iç işleyişinde imzaya sunulması ve imzalar tamamlandıktan sonra söz konusu kararı erişim sağlayıcılara iletterek erişimin engellenmesi süreçleri en iyi ihtimalle 2-3 gün sürecek işlemlerdir. Hâlbuki kişilerin sulh ceza hâkimliğine başvurusu durumunda hâkimin 24 saat içinde karar verme zorunluluğu bulunmaktadır. Dolayısıyla 9/9 maddesinde öngörülen düzenlemedeki ihlali giderme süresi, en iyi ihtimalde bile sulh ceza hâkimliğinin karar verme süresi kadar kısa değildir. Bu açıdan ESB'ye başvurmak, hâkimliklerin iş yükünün azaltılmasında etkinlik sağlasa da kişiler için ivedilik açısından pek de etkinlik sağlamamaktadır. Bu nedenlerle, hâkimlerin, aynı içeriklere erişimin engellenmesi için ESB'ye başvurulması gerektiğinden bahisle, kişilerin erişimin engellenmesi taleplerini reddetmesi hukuka ve hakkaniyete uygun değildir.

ESB'nin bir diğer görevi de yayından çıkarılan içeriğin hükümsüz kalması nedeniyle bu hükümsüzlüğün gereğinin yerine getirilmesi ile ilgilidir. 5651 sayılı Kanun'un 9/7 maddesinde, erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararının kendiliğinden hükümsüz kalacağı düzenlenmiştir. Fakat bu madde birçok açıdan belirsizlikler içermektedir. Hâkimlik kararının hükümsüz kalmasından anlaşılması gereken nedir? Hükümsüz kalan kararın akıbeti ne olacaktır? Hükümsüz kalan kararın gereğini kim ve nasıl yerine getirecektir? İçeriğin yayından çıkarılmış olup olmadığını kim ve nasıl denetleyecektir? Bu soruların cevaplandırılması gerekmektedir.

Hâkimlik kararının hükümsüz kalmasından, bu kararın hukuk âleminde kaldırılması, artık bir hüküm ifade etmemesi, bir nevi yok kabul edilmesi anlaşılırsa bu durum, Kanun'un 9/9 maddesi ile çelişecektir. Şöyle ki 9/9 maddesinde, aynı içeriğin başka adreslerde de yayınlanması durumunda erişimin engellenmesi kararının bu adreslere de uygulanacağı belirtilmiştir. Şayet içeriklerin yayından kaldırılması nedeniyle erişimin engellenmesi kararı hükümsüz kaldıysa artık bu karar hukuk âleminde yok hükmünde olduğundan, bu karara dayanarak aynı içerik başvurusunda bulunmak dayanaktan yoksun bir işlem olacaktır. Fakat böyle bir yorum 9/9 maddesinde öngörülen bu hakkın kullanılmasını kısıtlayacağından bu yorum tercih edilmeyerek, karar hükümsüz kalsa da kararın aynı içerik başvurusuna dayanak olarak kabul edilmesinin kabulü daha yerinde olacaktır. Ayrıca erişimin engellenmesine konu "içeriğin" yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararının hükümsüz kalacağına dair düzenlemede "içeriğin" ibaresi yer aldığı için, birden fazla URL'nin yer aldığı kararda yalnızca bir URL'deki "içeriğin" yayından çıkarılması durumunda kararın tamamının hükümsüz kalacağı yorumu yapılabilir. Elbette lafzi yorum itibariyle doğru olan bu yorum amaçsal olarak doğru bir yorum değildir. Zira bir kararda birden fazla URL adresi erişime engellenmiş olabilir. Bu URL adreslerinden yalnızca biri veya birkaçının yayından kaldırılması durumunda karar yalnızca içeriği yayından kaldırılan bu adresler için hükümsüz hale gelmelidir. Bir diğer ifadeyle sadece içeriği yayından çıkarılan adreslerin erişiminin engellenmesi kaldırılmalıdır. Fakat kanaatimizce yukarıdaki gibi hak kısıtlayıcı yorumlara mahal vermemek adına, bu maddede, içeriklerin yayından çıkarılması durumunda kararın hükümsüz kalacağı değil, içeriği yayından çıkarılan adreslere erişimin engellenmesinin kaldırılacağı açıkça belirtilmelidir.

Hâkimlik kararının hükümsüz kalması, karar ile hükmedilen sonucun ortadan kaldırılmasını gerektirir. O halde,

erişimin engellenmesi kararının hükümsüz kalmasıyla kararda erişime engellenen adreslere erişimin engellenmesinin kaldırılması gerekecektir. Bu kaldırma işlemini ise ESB Tüzüğü'ne göre ESB'nin yapması gerekmektedir. ESB Tüzüğü M. 5/1-a/aa hükmüne göre *"Hâkim kararının hükümsüz hale geldiğinin tespiti için içerik veya yer sağlayıcısının Birliğe bildirimde bulunması esastır. Mahkeme kararına konu içeriğin çıkarıldığı veya engellendiğine dair bildirim Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne, içerik veya yer sağlayıcısı tarafından Kanunun 3/3 maddesinde belirtilen usullerde yapılması halinde, kararın kendiliğinden hükümsüz hale gelmesi sebebiyle erişimin engellenmesi kararı uygulanmaz veya uygulanmış ise engelleme kaldırılır. İçerik veya yer sağlayıcısının beyanı ilgili mahkemeye yazı ile bildirilir."* Bu hükme göre içerik veya yer sağlayıcıların elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile içeriğin yayından kaldırıldığına dair ESB'ye bildirimde bulunmaları halinde ESB, erişimin engellenmesinin kaldırılması için üyesi olan erişim sağlayıcılara bildirimde bulunarak erişimin engellenmesinin kaldırılmasını sağlayacaktır. Peki, içerik/yer sağlayıcıların içeriklerin çıkarıldığına dair bildirim erişimin engellenmesinin kaldırılması için yeterli olacak mıdır? ESB'nin, ayrıca içerik/yer sağlayıcıların içeriği yayından kaldırıp kaldırmadığını kontrol etmesi gerekecek midir? Şayet kontrol edecekse bu kontrolü nasıl yapacaktır? Elbette içerik/yer sağlayıcıların sadece bildirim yeterli olmamalıdır. ESB'nin, içeriklerin gerçekten yayından kaldırılıp kaldırılmadığının kontrolünü yapması gereklidir. Zira doğruluğu kesin olmayan bir bildirimle dayanarak hâkimlik kararını hükümsüz bırakmak doğru olmayacaktır. Bu nedenle bildirim doğruluğunun da araştırılması gerekmektedir.¹⁰⁷ ESB'nin, içerik/yer sağlayıcıların

¹⁰⁷ Ayrıca ESB'nin içeriğin yayında olmadığını tespit etmesi durumunda, içeriğin yayından kaldırıldığına dair ekran görüntüsünü de alarak delil oluşturması yerinde olacaktır. Zira içeriği yayından kaldıran içerik/yer sağlayıcının, erişimin engellenmesi kalktıktan sonra aynı içeriği aynı URL'den tekrar yayınlaması teknik olarak mümkündür.

bildiriminin doğruluğunu nasıl tespit edeceği meselesini, erişimi engellenen adresin “http” veya “https” protokolüne sahip olmasına göre iki ihtimalle ele almak gerekir. Erişime engellenen adresin “https” protokolü kullanması halinde bu adresin teknik olarak erişime engellenmesi mümkün olmadığı için içeriğin yayından kaldırılıp kaldırılmadığının kontrolü kolaydır. Zira hâlihazırda bu adrese erişim engellenemediğinden adreste içeriklerin yer alıp almadığının kontrolü kolaylıkla yapılacaktır. Fakat erişime engellenen adres “http” protokolüne sahip ise içeriğe erişim teknik olarak engellendiği için bu içeriğin bulunduğu adrese ESB de ulaşamayacak ve içeriğin yayından kaldırılıp kaldırılmadığını doğrudan kontrol edemeyecektir. Bu durumda ESB, erişimin engellenmesini aşacak yöntemler¹⁰⁸ kullanarak içeriğin yayından çıkarılıp çıkarılmadığının tespitini yapabilecektir. Fakat bu yol hem etik olarak pek uygun değildir hem de her zaman sağlıklı bir kontrol imkânı sunmaz. Bu durumda ESB’nin içeriğin yayından kalkıp kalkmadığını en doğru şekilde kontrol edebilmesi için söz konusu içeriğe erişimin engellenmesinin kaldırılması gerekecektir. Adresin erişime açılması halinde gerçekten içeriğin yayından kaldırılıp kaldırılmadığı teyit edilebilecektir. Fakat erişimin engellenmesi kaldırıldıktan sonra şayet içeriğin yayından kaldırılmamış olduğu görülürse karar hükümsüz kalmış sayılmayacağından adrese tekrar erişimin engellenmesi gerekecektir. Ayrıca bu durumda gerçekte hükümsüz kalmayan bir kararın sonucu ortadan kaldırılmış olacaktır ki bu hukuki bazı sorunlara vücut verecektir. Örneğin içeriğin erişime açıldığı bu süre zarfında bu durum nedeniyle kişilik hakları ihlal edilen kişi zarar görürse bu zarardan kimin sorumlu olacağı sorunu gündeme gelecektir. Bu

¹⁰⁸ Bu yöntemler için bkz: Mehmet Bedii Kaya, *İnternet Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 97-104. Bu yöntemlerden özellikle VPN ve diğer trafik aktarma yöntemleri ile online çeviri sistemleri kullanma yöntemleri kullanılabilir.

sorun makalemizin kapsamı dışında olacağı için detaylandırılmayacaktır. Fakat bu gibi sorunlara sebebiyet vermemek için erişimin engellenmesinin kaldırılmasına dair (ESB'nin içeriklerin yayından kaldırılıp kaldırılmadığının kontrolünü yapabilmesi için hangi teknik altyapıyı nasıl kullanacağını da belirten) detaylı bir düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

III. ERİŞİMİN ENGELLENMESİNDE YETKİLİ MAHKEME

A. Genel Olarak

5651 Sayılı Kanun'da erişimin engellenmesine yönelik taleplerle ilgili hangi yer sulh ceza hâkimliğinin yetkili olduğu düzenlenmemiştir. Bu durum ise uygulamada fazlaca yetkisizlik kararı verilmesine ve erişimin engellenmesi kararı verilmesinin gecikmesine sebep olmaktadır. Yargıtay 5. Ceza Dairesi erişimin engellenmesi konusundaki olumsuz yetki uyuşmazlığına dair 2021 yılında¹⁰⁹ 15, 2020 yılında 18, 2019 yılında 32, 2018 yılında 10, 2017 yılında 3, 2016 yılında 90, 2015 yılında 19 olmak üzere 7 yılda toplam 187 karar vermiştir.¹¹⁰ Yetki uyuşmazlığını gidermekte Yargıtayın yanında Bölge Adliye Mahkemeleri ve tartışmalı olsa da ağır ceza mahkemeleri de görevlidir. Bu mahkemelerin de olumsuz yetki uyuşmazlığına dair kararlarını düşünürsek bu sayı daha da artacaktır. Elbette bu sayılar yalnızca, her iki mahkemenin de yetkisizlik kararı vermesi nedeniyle olumsuz yetki uyuşmazlığının çıktığı durumlarla ilgilidir. Yetkisizlik kararı verilip yetki uyuşmazlığının çıkmadığı durumları tespit edebilmemiz mümkün olmamakla birlikte uygulamada karşılaştığımız kadarıyla bu durumlar hiç de az değildir. Bu durumu da düşünecek olursak erişimin engellenmesi konusunda her yıl hatırı sayılır sayıda yetkisizlik

¹⁰⁹ 01.01.2021-12.10.2021 tarihi aralığındaki kararları kapsamaktadır.

¹¹⁰ [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/adresindeki verilerden tespit edebildiğimiz rakamlardır.](https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/adresindeki%20verilerden%20tespit%20edebildigimiz%20rakamlardir.)

kararı verildiği görülecektir. Erişimin engellenmesinin aciliyetinin karşısında bu tarz yetkisizlik kararları verilmesi, kişiler açısından zaman kaybına, mağduriyetlere ve hak kayıplarına sebep olmakla birlikte tebligat, posta, kırtasiye masrafları gibi masraflar nedeniyle devlet için de mali külfete neden olmaktadır. Ayrıca, uygulamada yetkinin net olmaması nedeniyle işini riske atmak istemeyip erişimin engellenmesinin bir an önce gerçekleştirilmesini isteyen kişilerin aynı anda birden fazla hâkimliğe başvurmakta olduğunu gözlemlemekteyiz. Bu, bazen her iki hâkimliğin birden erişimin engellenmesi kararı vermesi sonucunu doğurmaktadır. Böyle bir durum ise mahkemelerin, ESB'nin ve erişim/içerik sağlayıcıların iş yükünü artırmakta, zaman ve kaynak israfına neden olmaktadır. Bu sorunların çözümü için yetki kurallarının uyuşmazlığı en aza indirgeyecek şekilde ve kişiler için açıkça öngörülebilir nitelikte düzenlenmesi elzemdir. Bu kapsamda, yetki kuralları ile ilgili öncelikle hangi ülke hukukunun uygulanacağı meselesi daha sonra Türkiye'deki mahkemelerin yetki meselesi açıklanmaya çalışılacak ve bu konudaki önerilerimiz belirtilecektir.

B. Uygulanacak Hukuk

İnternet üzerinden bir içeriğe, ülke sınırları ile sınırlı olmaksızın dünyanın herhangi bir yerinden ulaşılabilmektedir ve teknik olarak kullanıcıları, bir devletin ülkesi ile sınırlamak mümkün değildir.¹¹¹ İnternetteki içeriklere dünyanın her yerinden ulaşılabilmesi, internet erişiminin engellenmesi taleplerinde devletlerin yetki sorununu gündeme getirecektir. Bu kapsamda erişimin engellenmesi konusunda hangi şartlarda Türk hukukunun uygulanacağına dair yetki sorununu ele almak gerekir. Öncelikle 5651 sayılı Kanun kapsamındaki erişimin

¹¹¹ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve Murat Önok, *Uluslararası Ceza Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 110.

engellenmesi konusu irdelenmelidir. Erişimin engellenmesinde hangi şartlarda Türk hukukunun uygulanabileceğine ilişkin 5651 sayılı Kanun'da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle genel düzenlemelere bakmak gerekecektir.

Türk Ceza Kanunu (TCK) sistematüğinde uygulanacak hukukun tespiti açısından geçerli olan ilkeler; mülkîlik ilkesi, şahsîlik ilkesi, koruma ilkesi, evrensellik ilkesi, ikame yargı ilkesi ve yetki paylaşımı ilkesi şeklinde ifade edilmiştir.¹¹² TCK, mülkîlik ilkesini esas almakla birlikte, bunu diğer ilkelerle tamamlayan karma bir sistem benimsemiştir.¹¹³ Mülkîlik ilkesine göre failin veya mağdurun tabiiyetine bakılmaksızın bir suç hangi devletin sınırları içinde işlenmiş ise o devletin ceza kanunu uygulanır.¹¹⁴ Ayrıca bu ilkeye göre ülke sınırları dışında gerçekleşse bile etkisini ülke sınırları içerisinde gösteren bir olay hakkında da söz konusu devletin uluslararası yetkisi bulunmaktadır.¹¹⁵ Bu kapsamda TCK'da mülkîlik ilkesini içeren 8. madde hükmünü ele almak gerekir. Bu düzenlemeye göre Türkiye'de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Hangi durumlarda suçun Türkiye'de işlenmiş sayılacağı ise maddenin devamında ifade edilmiştir. Buna göre fiilin kısmen veya tamamen işlendiği veya neticenin gerçekleştiği yer Türkiye ise suç Türkiye'de işlenmiş sayılacak ve bu konuda Türk kanunları uygulanacaktır. Bu yaklaşımdan hareketle suçun işlendiği yerin tespiti hususunda Türk hukukunun karma

¹¹² Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (İstanbul: Beta Basım Yayım, 2017), 160.

¹¹³ Durmuş, Erdem ve Önok, *Uluslararası Ceza*, 92.

¹¹⁴ Hüseyin Aydın, "Yabancı Ülkede İşlenen Suçlarda Türk Mahkemelerinin Yetkisi," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 21, no. Özel Sayı Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan (2019): 352; Durmuş, Erdem ve Önok, *Uluslararası Ceza*, s.91.

¹¹⁵ Yasin Söyler, "Kamu Hukuku Açısından İnternet İçeriğinin Düzenlenmesi ve Bu Alanda Devletin İdari Yaptırım Uygulama Yetkisi" (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, 2013), 56.

sistemi benimsediği anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile suçun işlendiği yerin tespiti bakımından ne salt harekete ne de salt neticeye ağırlık verilmekte hem netice hem de hareket dikkate alındığı için karma bir bakış sergilenmektedir.¹¹⁶ Dolayısıyla hareketin veya neticenin gerçekleştiği yerlerdeki mahkemeler yetkili mahkemelerdir. Hareket veya neticeden birinin Türkiye’de gerçekleştirilmesi suçun işlendiği yerin Türkiye olması ve oradaki mahkemenin yetkili olması için yeterlidir.¹¹⁷

Suç oluşturan içeriğin Türkiye’den internete yüklenmesi halinde hareket ülke içinde gerçekleştirilmiş olacak ve suç Türkiye’de işlenmiş sayılacaktır. Ancak içerik sunucuya yabancı bir ülkede yüklenmiş ise kural olarak Türkiye fiil yeri olarak yetkili değildir. Zira fiilin işlendiği yer, failin verileri sunucuya yüklediği sırada bulunduğu ülkedeki yerdir.¹¹⁸ Fiil yerinin Türkiye olmaması durumunda ise neticenin gerçekleştiği yere bakmak gerekir. Ne var ki internet yoluyla işlenen suçlarda TCK madde 8/1 anlamında netice yerinin Türkiye olup olmadığı bugüne kadar kesin olarak açığa kavuşmamış bir sorundur.¹¹⁹ Fakat bu konuda Özgenç, yayın yoluyla işlenen suçlarda yayının yapıldığı her yerde suçun işlendiğini kabul ederken, internet ortamında yapılan yayınlar bakımından da durumun aynı olduğunu söyleyerek, internet ortamında yapılan yayın yoluyla işlenen suçlarda internet ortamındaki içeriğe ulaşılabilen her yerde suçun işlendiğini kabul etmek gerektiğini ifade etmektedir. Ancak bu tür suçlar için CMK m. 12’nin sınırlayıcı

¹¹⁶ İlker Tepe, “Modern Ceza Hukuku Anlayışında İnternet Suçluluğu ve Türk Ceza Hukukundaki Yansımaları” (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2009), 190.

¹¹⁷ Berrin Akbulut, “Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme,” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 24, no. 2 (2016): 50.

¹¹⁸ Durmuş, Erdem ve Önok, *Uluslararası Ceza*, 112.

¹¹⁹ Durmuş, Erdem ve Önok, *Uluslararası Ceza*, 113.

hükümlerle düzenlemeler yaptığını ve bunun da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir.¹²⁰ Bu görüşü esas alacak olursak internet ortamındaki içeriğe Türkiye’den ulaşılabiliriyorsa netice Türkiye’de gerçekleşmiş olacak ve Türk mahkemeleri yetkili olacaktır. Erişimin engellenmesi konusunda kişilik haklarının ihlal edilmesini bu madde hükmüne uygulayacak olursak kişilik haklarının ihlal edilmesine sebep olan fiil kısmen veya tamamen Türkiye’de işlenirse veya bu ihlalin neticesi Türkiye’de gerçekleşirse ihlalin Türkiye’de yapıldığı kabul edilmeli ve Türk mahkemeleri yetkili olmalıdır. Burada sadece netice esas alınsa bile internetteki ihlal konusu içeriğin ulaşılabilirdiği her yerde netice meydana gelmiş olacağından Türkiye’de ulaşılabilen bir içeriğe erişimin engellenmesinde Türk mahkemelerinin yetkili olacağı sonucuna ulaşılabilir. O halde internet ortamındaki içeriğin Türkiye’de erişilebilir olması halinde, bu içerikten kişilik hakları ihlal edilen herkesin Türkiye’deki yargı yerlerinden erişimin engellenmesini talep etme hakkı bulunması gerekir. Söz gelimi yurt dışında bulunan Türkiye vatandaşının veya yabancı bir şahsın Türkiye’den ulaşılabilen bir internet yayını ile kişilik hakları ihlal edilmişse bu kişilerin, söz konusu içeriğe erişimin engellenmesini Türk mahkemelerinden talep etmesi halinde Türk mahkemelerinin yetkili olacağı kanaatindeyiz.

Uluslararası doktrinde de yukarıdaki kanaatimize uygun olacak ilkeler yer almaktadır. Şöyle ki bir devletin uluslararası bir konu hakkında yetki iddiasında bulunabilmesi için söz konusu olayla kendi arasında hukuksal bir bağ kurması gerekmektedir. Bu bağın çeşitli şekillerde kurulduğu bazı ilkeler geliştirilmiştir. Bunlar “mülklik ilkesi” (territoriality principle),

¹²⁰ İzzet, Özgenç *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014), 872, d. n. 3. İnternette işlenen suçlarda dünya üzerinde geçerli bir yargı yetkisinin varlığından bahsetmenin, “dünya polisliği” yapmak gibi olacağı eleştirisi için bkz. Tepe, “Modern Ceza,” 190.

“şahsilik ilkesi” (personality principle), “koruma ilkesi” (protective principle), “hedef ilkesi” (targeting principle), “etki ilkesi” (effect principle) ve “evrensellik ilkesi” (universality principle) olarak ele alınabilir.¹²¹ Bu ilkelere özellikle mülk ilkesi, hedef ve etki ilkeleri erişimin engellenmesi konusunda yukarıdaki kanaatimizi destekler niteliktedir. Mülk ilkesi yukarıda arz ettiğimiz üzere halihazırda TCK’da uygulama alanı bulmaktadır. Hedef ilkesine göre, internet sitelerinin özel olarak yabancı devlet vatandaşlarını hedefleyip hedeflemedikleri hususu esas alınmakta ve eğer bir internet sitesi spesifik olarak yabancı bir ülke vatandaşını hedef almışsa, ortaya çıkan hukuksal sorunlar açısından hedef alınan ülke devletinin uluslararası yetkisinin bulunduğu ileri sürülmektedir.¹²² Bu ilkeye göre yabancı bir ülkeden Türkiye vatandaşı hedef alınarak kişilik haklarının ihlal edilmesi durumunda Türkiye mahkemeleri yetkili olabilecektir. Etki ilkesine göre ise uluslararası bir olay hakkında bu olayın etkisini gösterdiği devletin egemenlik yetkisi bulunmaktadır.¹²³ İnternetteki yayınların etkisinin uluslararası olduğu açıktır. Bu durumda Türkiye’de ulaşılabilen ve etki doğuran ihlal konusu yayına içeriğin engellenmesinde Türkiye mahkemeleri yetkili olabilecektir.

Ceza yargısı yoluyla erişimin engellenmesinde hangi hukukun uygulanacağına değindik. Özel hukuk yoluyla erişimin engellenmesinde hangi hukukun uygulanacağına ayrıca bakmak gerekmektedir. Bu konuda yabancılık unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde uygulanacak hukukun ve Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisinin düzenlendiği MÖHUK hükümlerine bakmak gerekmektedir. Bu kapsamda MÖHUK m. 34 hükmünde haksız fiillerde yetki

¹²¹ Söyler, “Kamu Hukuku,” 55.

¹²² Söyler, 57.

¹²³ Söyler, 58. Etki ilkesine yönelik eleştiriler için bkz. Söyler, 58-61.

kuralları belirlenmiştir. Fakat MÖHUK'ta kişilik hakkının ihlalinin gazete, dergi, radyo, televizyon, internet veya benzer kitle iletişim araçlarıyla yapılması durumunda, söz konusu uyuşmazlığın, kişilik hakkının diğer yollarla ihlalden farklı olarak özel bir bağlama kuralına tabi tutulması öngörülmüştür. Söz konusu kural MÖHUK Madde 35/1 hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükümde kişilik hakları internet yoluyla ihlal edilen kişilerin, uygulanacak hukukun belirlenmesi noktasında, zarar görenin mutad meskeni hukuku, zarar verenin işyeri veya mutad meskeninin bulunduğu ülke hukuku veya zararın meydana geldiği ülke hukuku arasında seçimlik hakkı olduğu belirtilmiştir.¹²⁴ Ayrıca, zarar görenin mutad meskeni hukuku ve zararın meydana geldiği ülke hukukunun uygulanabilmesi için zarar verenin zararın bu ülkede meydana geleceğini bilecek durumda olması şartı aranmaktadır. Zira özellikle zararın meydana geldiği yer hukukunun uygulanması noktasında zarar görenin, internetin her yerdeliğini ileri sürerek, kişilik haklarını koruyan en lehe hukuku uygulanacak hukuk olarak seçip kolaylıkla kötüye kullanılabilme ihtimaline karşı, hakkaniyeti sağlamak adına bu öngörülebirlilik şartı da aranmıştır.¹²⁵ Öte yandan, söz konusu maddenin gerekçesinde, belirsiz sayıda alıcı karşısında teknik araçlarla çok yaygın bilgilendirme yoluyla kişilik haklarının ihlâli konusunda genel

¹²⁴ MÖHUK Madde 35/1: "Kişilik haklarının, basın, radyo, televizyon gibi medya yoluyla, internet veya diğer kitle iletişim araçları ile ihlalden doğan taleplere, zarar görenin seçimine göre; a) Zarar veren, zararın bu ülkede meydana geleceğini bilecek durumda ise zarar görenin mutad meskeni hukuku, b) Zarar verenin işyeri veya mutad meskeninin bulunduğu ülke hukuku veya c) Zarar veren, zararın bu ülkede meydana geleceğini bilecek durumda ise zararın meydana geldiği ülke hukuku, uygulanır."

¹²⁵ Esra Tekin, "Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlâlinde Sorumluluk" (Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, 2020), 280.

haksız fiil kuralı yetersiz kalacağından yeni kanunun bu tür ihlâllere karşı özel bir hüküm düzenlediği belirtilmiştir.¹²⁶ Madde gerekçesinde belirsiz sayıda alıcıdan bahsetmekte olduğundan kişilik hakkının sadece internet yoluyla yapılmış olması yetmeyecek ayrıca yayının kamuya açık şekilde belirsiz sayıda alıcı karşısında yapılması gerekecektir. Örneğin internet vasıtasıyla gönderilmiş olmakla birlikte, kamuya açık olma şartını sağlamayan bir e-postayla gerçekleşen kişilik hakkı ihlâlleri m. 35 kapsamına değil, m. 34'deki genel haksız fiil kuralının kapsamına girecektir.¹²⁷ O halde haksız fiilin internet yoluyla ve kamuya açık olarak kişilik haklarının ihlaline neden olacak şekilde tezahür etmesi durumunda, kişilik haklarının kitle iletişim araçlarıyla ihlalinde özel bir bağlama kuralı olarak düzenlenen MÖHUK m. 35 hükmü uygulama alanı bulacaktır.¹²⁸ Buna göre yabancıların başka bir yabancı hakkında, yabancıların Türk vatandaşı hakkında veya Türk vatandaşının yabancı biri hakkında yaptığı kişilik haklarını ihlal eden internet yayınına Türkiye'den ulaşabiliyorsa bu kişiler, MÖHUK m. 35/1 kapsamında Türkiye'deki hukuk mahkemelerinden söz konusu yayına erişimin engellenmesini talep edebileceklerdir.

C. Yetkili Asliye Hukuk Mahkemesi

TMK hükümlerine göre kişilik haklarının korunmasına ilişkin davalarda yetki kuralı TMK m. 25'te belirtilmiştir. Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir. Ayrıca

¹²⁶ "5718 Sayılı Kanun'un Gerekçesi," TBMM, erişim tarihi: Ekim 5, 2021, <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0337.pdf>.

¹²⁷ Tekin, "Milletlerarası," 274.

¹²⁸ Cemil Güner, "Yapay Zekânın Verdiği Zarardan Doğan Sözleşme Dışı Sorumluluğa Uygulanacak Hukuk," *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 15 (2020): 254.

yetkili mahkemeye ilişkin bu fıkra hükmü, koruyucu davalar ile birlikte tazminat davası ve vekaletsiz iş görme davalarını da kapsar. Dolayısıyla anılan davalar tek tek açılabilir bile yetkili mahkeme davacının ya da davalının yerleşim yeri olacaktır.¹²⁹

Bu davalarda ayrıca Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m.16 hükmüne göre¹³⁰ haksız fiilin işlendiği yer veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer mahkemesi de yetkilidir.¹³¹ Yargıtay'a göre de davayı hangi mahkemede açacağı konusunda seçimlik hakkı bulunan davacı, davasını dilerse davalının yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde, dilerse kendi yerleşim yeri mahkemesinde veya haksız eylemin gerçekleştiği ya da zararın doğduğu yer mahkemesinde açabilir.¹³² Haksız fiilin işlendiği yer ile zararın meydana geldiği/gelme ihtimalinin bulunduğu yer birbiriyle örtüşmekte olup, bu yer paylaşımının görüntülenebilir olduğu her yerdir.¹³³ Yargıtay da zararın doğduğu yerin neresi olduğuna ilişkin olarak, ulusal ve uluslararası çaptaki sosyal medya üzerinden yapılan yayının ulaştığı her yerde zararın

¹²⁹ Oğuz, "İnternet Ortamında," 135.

¹³⁰ HMK m.16: Haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.

¹³¹ Akkurt, *Sosyal Medyada*, 405; Oğuz, "İnternet Ortamında," 136; Recep Aşit, "Kişilik Hakkı İhlallerinde Yetkili Mahkemeler," *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 23, no. 2 (2017): 486; Karşı yönde bkz. Serap Helvacı, "Kişilik Haklarına Hukuka Aykırı Saldırı Halinde Açılabilir Davalarda Yetkili Mahkeme," *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 12, no. Özel Sayı Doç. Dr. Mehmet Somer'e Armağan (2006): 657.

¹³² Yar. 4. HD, E.2014/9711, K. 2014/13917, 27/10/2014; Yar. 4. HD, E. 2007/3113, K. 2007/4145, 29.3.2007.

¹³³ Akkurt, *Sosyal Medyada*, 407.

gerçekleştiği yönünde karar vermiştir.¹³⁴ O halde bu davalarda hem davacının yerleşim yeri hem davalının yerleşim yeri hem de haksız fiilin işlendiği yer (kişilik hakkının ihlaline sebep olan yayının ulaşılabilirdiği her yer) asliye hukuk mahkemesi yetkilidir.

D. Yetkili Sulh Ceza Hâkimliği

2014 yılında 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde yapılan değişiklik öncesinde, yayından çıkarma isteminin içerik veya yer sağlayıcı tarafından reddedilmesi halinde kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin yerleşim yeri sulh ceza mahkemesine başvurabileceği açıkça düzenlenmişti. Ancak 2014'te yapılan değişiklikle bu düzenleme kaldırılarak yetkili hâkimliğin neresi olduğu belirtilmeden sadece sulh ceza hâkimliğinin görevli olduğu düzenlenmiştir. 5651 sayılı Kanun'da yetki kuralı belirlenmediğine göre bu konudaki yetkinin CMK'nın yetkiye ilişkin genel hükümlerine göre belirlenmesi gerekmektedir. Bu konuda ise doktrinde ve yargı içtihatlarında farklı görüşler bulunmaktadır.

Doktrinde internet yayını yoluyla işlenen suçlarda yetkili mahkemenin tespitinde CMK m.12/5 hükmünün¹³⁵ uygulama alanı bulacağı ifade edilmiştir.¹³⁶ Çünkü bu maddede görsel ve işitsel yayın kavramından bahsedilmiştir. Görsel ve işitsel

¹³⁴ Yar. 4. HD, E.2014/13098, K.2014/17547, 22/12/2014. Ayrıca, kişilik haklarının ihlaline sebep olan gazetenin dağıtıldığı yerdeki mahkemenin de yetkili olduğuna dair bkz. Yar. 4. HD, E. 2016/4020, K. 2016/6406, 10/05/2016.

¹³⁵ CMK m.12/5: Görsel veya işitsel yayınlarda da bu maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır. Görsel ve işitsel yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir.

¹³⁶ Yenisey ve Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi*, 265; Şahin ve Göktürk, *Ceza Muhakemesi*, 273-274.

yayınlara radyo, televizyon, internet, mobil telefon gibi araçları kapsadığı¹³⁷, internet üzerindeki iletişimin görsel ve işitsel yayın kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir.¹³⁸ Bu maddeye göre ise işitsel ve görsel yayınlarla işlenen suçlarda CMK m. 12/3 hükmü uygulanacak, ayrıca yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkili olacaktır. Burada birden fazla yer mahkemesine seçenekli şekilde yetki verme ilkesi benimsenmiştir.¹³⁹ Bu maddedeki ilk yetki seçeneği, basılı eserle işlenen suçlardaki yetkinin belirlendiği CMK 12/3 maddesinin uygulanmasıdır. CMK m.12/3 düzenlemesi ise şu şekildedir: “Suç, ülkede yayımlanan bir basılı eserle işlenmişse yetki, eserin yayım merkezi olan yer mahkemesine aittir. Ancak, aynı eserin birden çok yerde basılması durumunda suç, eserin yayım merkezi dışındaki baskısında meydana gelmişse, bu suç için eserin basıldığı yer mahkemesi de yetkilidir.” Madde 12/3 düzenlemesinde eserin yayım merkezi olan yer mahkemesi ve eserin basıldığı yer mahkemesi yetkili kılınmıştır. Fakat bu maddenin gerekçesine¹⁴⁰ göre birden çok yerde basılan eserlerin baskılarında içerik

¹³⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza Muhakemesi*, 523.

¹³⁸ Mustafa Özen, *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 54; Emin, *Ceza Hukuku Açısından*, 134.

¹³⁹ Ünver ve Hakeri, *Ceza Muhakemesi*, 152.

¹⁴⁰ Üçüncü fıkrada ise, suçun, ülkede yayımlanan basılı bir eserin içeriğinde yer aldığı hâllerde, basılı eserin yayım merkezi olan yer mahkemesinin yetkili bulunduğu hükmüne bağlanmaktadır. Ancak, uygulamada eserin birden çok yerde basıldığı ve bu baskılarda da içerik farklılığı olduğu, bazı durumlarda ise yayım merkezindeki basıda suç unsuru bulunmayan bir basılı eserin, başka yerdeki basısında suç unsuru taşıdığı görülmektedir. Bu itibarla, basın davalarının en kısa sürede sonuçlandırılmasını sağlamak üzere yetkili mahkemenin, içeriği suç oluşturan eserin basıldığı yerdeki mahkeme olması kabul edilmiştir. “5271 Sayılı Kanun’un Gerekçesi,” TBMM, erişim tarihi: Ekim 20, 2021, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarn_o=23594&pkanunnumarasi=5271.

farklılığı olduğu ve eserin yayın merkezindeki basısında suç unsuru bulunmayıp başka yerdeki basısında suç unsuru taşıdığı durumlarda basım yeri mahkemesi yetkili olacaktır. Bu yetki kuralının internette işlenen suçlara nasıl tatbik edileceği ise ciddi bir soru işaretidir. Zira atıfta bulunulan 3. fıkra hükmü basılı eserle işlenen suçlardaki yetkiyi belirlemektedir. Basılı bir eser için yayım merkezi veya basıldığı yer tespiti yapmak kolaydır. Fakat internette yapılan yayınlarda yayım yeri ve basım yerinin ne anlama geleceği belirsizdir. Kaldı ki internet yayınlarında basım yeri şeklinde bir kavram olmadığından basım yerinin yetkili olması imkânsızdır. İnternet yayınının yayın merkezinin ise yetkili olacağı düşünülebilir. Doktrinde de görsel veya işitsel yayınlarda suç, ülkede yayınlanan görsel ve işitsel yayınlara işlenmişse yetkinin görsel veya işitsel yayının yayın merkezi olan yer mahkemesine ait olacağı belirtilmiştir.¹⁴¹ Ayrıca yayın birden çok yerde yayınlanıyorsa yayın merkezi dışında yayın yapılan yer mahkemesinin de yetkili olacağı belirtilmiştir.¹⁴² Fakat bu görüşlerde de görsel veya işitsel yayının yayın merkezinden ne anlaşılması gerektiği ve internetteki yayının yayım merkezi dışında yapılmasından ne anlaşılması gerektiği belirtilmemiştir. İnternetteki yayının yayın merkezinden içerik sağlayıcının bulunduğu yer mi, yer sağlayıcının bulunduğu yer mi, sosyal ağ sağlayıcının bulunduğu yer mi, erişim sağlayıcının bulunduğu yer mi anlaşılmalıdır? Yayın merkezinden içerik, yer veya sosyal ağ sağlayıcının bulunduğu yerlerden hepsinin anlaşılması gerektiği iddia edilse bile bu yetki kuralı pratikte birçok zorluklara ve imkânsızlıklara neden olacaktır. Zira içerik ve yer sağlayıcıların tanıtıcı bilgilerinin internet sitesinde yer

¹⁴¹ Şahin ve Göktürk, *Ceza Muhakemesi*, 263; Özen, *Öğreti ve Uygulama*, 250; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza Muhakemesi*, 523.

¹⁴² Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza Muhakemesi*, 523.

alması gerekse de¹⁴³ çoğu zaman internet sitelerinin künyesinde yer sağlayıcıya ilişkin bilgilere yer verilmemektedir. Çünkü yer sağlayıcıların ve sosyal ağ sağlayıcıların birçoğu yurt dışında bulunmaktadır. Haber siteleri gibi içerik sağlayıcıların tanıtıcı bilgileri, internet sitelerinde genelde yer aldığı için bunların Türkiye'deki adreslerini tespit etmek mümkün olsa da Türkiye'de bulunan her içerik sağlayıcının adresini tespit etmek de her zaman mümkün değildir. Özellikle sosyal medya platformlarında içerik sağlayıcı olarak paylaşımda bulunan kişilerin Türkiye'deki yerlerini tespit etmek oldukça zordur. Uygulamada bu içerik sağlayıcıların adreslerinin, cumhuriyet savcılarınca dahi tespit edilemediği pek çok örnek vardır. Kaldı ki kişilik hakları ihlal edilen kişilerin içerik sağlayıcının adresini tespit etmesini beklemek abesle iştigal olacaktır. Bu nedenle yayın merkezinin içerik, yer veya sosyal ağ sağlayıcının bulunduğu yerlerin tamamı olduğu kabul edilse bile bu yetki kuralı ile yetkili hâkimliği belirlemek çoğu zaman imkânsız veya zor olacaktır. O halde 12/3 hükmünün yetki konusunda kullanılması pratikte çok da mümkün değildir.

CMK 12/3 hükmünün kullanılması pratikte mümkün görülmediği için m.12/5 hükmünün devamında yer alan “*görsel ve işitsel yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir*” şeklindeki hükmü değerlendirmek gerekir. Bu hükümde her ne kadar “ve” bağlacı kullanılmış olsa da bunun “veya” bağlacı şeklinde anlaşılması gerekir. Diğer bir ifadeyle yayın, mağdurun yerleşim yeri veya oturduğu yerde görülmüş veya işitilmişse bu yerlerdeki her bir

¹⁴³ 5651 sayılı Kanun m. 3: İçerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenen esas ve usûller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür.

mahkeme yetkili olacaktır.¹⁴⁴ Bu konudaki yetki açıktır; fakat bu düzenleme de bizce yetersizdir. Şöyle ki internette kişilik haklarını ihlal eden yayınlara kısa sürede müdahale edilmezse daha sonradan bu yayınlara müdahale etmek zorlaşacak, internet ortamında yayılan iftira, yalan yanlış ve eksik bilgilerle bir taraftan ilgili kişilere zarar verilirken diğer taraftan üçüncü kişiler yanıltılarak yanlış yönlendirilip olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına sebep olunacaktır.¹⁴⁵ Bu nedenle erişimin engellenmesi taleplerinin hızlı bir şekilde en yakın hâkimliğe başvurmak suretiyle yapılması ve bu taleplerin hızlıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Hâlbuki kişinin yerleşim yeri veya oturduğu yer hâkimliğinin yetkili olmasına yönelik mevcut düzenlemeler bazı durumlarda erişimin engellenmesinin gecikmesine sebep olacak tarzdadır. Örneğin işi gereği veya tatil maksadıyla ya da tedavi maksadıyla seyahat etmek zorunda olan birisinin, bu seyahati sırasında hakkında yapılan yayınlar nedeniyle erişimin engellenmesini talep etmek istemesi durumunda, bu kişinin oturduğu yer veya yerleşim yeri hâkimliğine gitmek zorunda kalması telafisi zor veya imkânsız hak kayıplarına sebep olabilecektir. Burada kişinin kendisinin gitme zorunluluğu olmadığı, avukatı marifetiyle veya bulunduğu yerden muharebe yoluyla başvuruda bulunabileceği akla gelse de herkesin avukatın yardımına başvurma gücü ve imkânı olmayabilir. Muharebe yöntemi ise genelde posta yoluyla yapıldığı için talebin yetkili hâkimliğe ulaşması günler sürebileceğinden bu yöntemler, ihlalin derhal sonlandırılmasına makul ve hızlı bir şekilde hizmet edemeyecektir. Bu nedenle sadece yerleşim yeri ve oturma yerinin yetkili olması tek başına

¹⁴⁴ Kanunun gerekçesinde de şu şekilde ifade edilmiştir: “görsel ve işitsel yayın, saldırıya uğrayan kimsenin yerleşim yerinde veya oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkili olacaktır.” Bkz. “5271 sayılı Kanun’un gerekçesi.”

¹⁴⁵ Kent, Türkiye’de İnternet, 100.

internet erişiminin engellenmesinde gereken faydayı sağlamayacaktır.

CMK m.12/6 hükmünde ise “*bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının ya da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkilidir*” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. Bu fıkradaki bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlar kanaatimizce internet yoluyla işlenen suçları da kapsar. O halde erişimin engellenmesinde bu yetki kuralının da kullanılabilmesi düşünülebilir. Bu düzenleme ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı durumlarda, suçun işlendiği yer mahkemesinin yanında mağdurun yerleşim yeri mahkemesinin de yetkili hale getirildiği ifade edilmiştir.¹⁴⁶ O halde bu konuda hem suçun işlendiği yer mahkemesi hem mağdurun yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir. Mağdurun yerleşim yeri m. 12/5 hükmüne göre halihazırda yetkili idi. Suçun işlendiği yer mahkemesinin yetkili olması durumuna bakılacak olursa; suçun işlendiği yerden anlaşılması gerekenin hareketin gerçekleştirildiği yer veya neticenin ortaya çıktığı yer olduğu ifade edilmiştir.¹⁴⁷ Bu konuda hareketin yapıldığı yerin esas alınması durumunda uygulamada ciddi problemlerle karşılaşılacaktır. Zira internet ortamında işlenen suçlarda hareketin nerede yapıldığının tespiti çoğu zaman kolay değildir. Kaldı ki hareketin yapıldığı yer olarak nerenin esas alınması gerektiği de belirsizdir. Hareketin yapıldığı yer için içerik sağlayıcının içeriği paylaştığı esnada fiziken bulunduğu yerin esas alınacağı düşünülse de bunun tespiti de oldukça güçtür. Örneğin şehirler arası yolculuk yaptığı sırada suç konusu içeriği sosyal medya hesabında paylaşan kişinin, söz konusu içeriğin internet ortamına aktarıldığı esnada fiziken bulunduğu yer

¹⁴⁶ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza Muhakemesi*, 523.

¹⁴⁷ Bahri Öztürk et al., *Ana Hatlarıyla Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 144; Özen, *Öğreti ve Uygulama*, 247; Karşı yönde: Yenisey ve Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi*, 273.

tespit etmek oldukça güçtür. Fakat neticenin meydana geldiği yerin esas alınması durumunda suçun işlendiği yerin tespitini yapmak bizce bu kadar müşkil değildir. Zira kanaatimizce bu durumda, internetteki suç konusu yayının ulaştığı her yerde netice gerçekleşmiş sayılmalıdır. Neticenin gerçekleştiği yerin içeriğe ulaşılabilen her yer olduğu kabulünde, suç konusu içeriğe ulaşılabilen her yerdeki mahkemeler yetkili olmalıdır. O halde internet erişiminin engellenmesinde, ihlal konusu içeriğe ulaşılabilen her yerdeki sulh ceza hâkimliğinin yetkili olması gerektiği yorumu yapılabilir.

Doktrinde de içerik suçları bakımından suç teşkil eden hareketin ve neticenin doğduğu yerler ile birlikte suç teşkil eden içeriğin kayıtlı olduğu yer sağlayıcının bulunduğu yerde suçun işlendiği kabul edilerek buradaki mahkemelerin her birinin yetkili kılınması gerektiği ifade edilmiştir.¹⁴⁸ Bu görüşü erişimin engellenmesine uyarlayacak olursak kişilik haklarını ihlal ettiği iddia edilen fiilin doğduğu yer, fiilin neticesinin ortaya çıktığı yer (ki bu kanaatimizce internette söz konusu içeriğe ulaşılabilen her yerdir) ve yer sağlayıcının bulunduğu yer yetkili olmalıdır. Bu kriterlerden sadece neticenin doğduğu yer yetkiyi belirlemede esas alınsa bile ihlal konusu içeriğe Türkiye'nin her yerinden ulaşılacağı için kanaatimizce talepte bulunulan her hâkimlik yetkili olacaktır.

Yargıtay ise erişimin engellenmesinde yetkili yargı yerinin tayinine ilişkin farklı nitelikte kararlar vermekte ve bu kararlarda bir istikrar bulunmamaktadır. Yargıtay, bazı kararlarında 5651 sayılı Kanun'un konuluş amacı, erişimin engellenmesi ile elde edilmek ve korunmak istenen hukuki yarar, bu talebin mahiyeti ve yirmi dört saat içinde karar verilme zorunluluğu gibi hususları nazara alınarak, talep sahibinin

¹⁴⁸ Tepe, "Modern Ceza," 195.

istemde bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olduğuna karar vermiştir.¹⁴⁹ Bu içtihadı biz de katılmaktayız. Bazı kararlarında ise ikamet yerini esas alarak yerleşim yeri hâkimliğinin yetkili olduğuna dair karar vermiştir.¹⁵⁰ Yargıtay bir kararında ise bulunan yer ile yerleşim yeri arasında çıkan olumsuz yetki uyuşmazlığında yerleşim yeri hâkimliğini yetkili bulmuştur. Uyuşmazlığa sebep olan olay şöyledir: Silivri Cezaevinde bulunan bir kişi bulunduğu cezaevini adres olarak göstererek Silivri Sulh Ceza Hâkimliğinden erişimin engellenmesini talep etmiş fakat bu hâkimlik kişinin ikametgâhının Ankara'da olduğundan bahisle yetkisizlik kararı vererek dosyayı Ankara Sulh Ceza Hâkimliğine göndermiştir. Ankara Sulh Ceza Hâkimliği ise talep edenin Silivri Cezaevinde bulunduğu anlaşılması karşısında, Sulh Ceza Hâkimliğinin 24 saat içerisinde karar verme zorunluluğu nazara alınıp internet üzerinden kişilik haklarının ihlal edildiğini öğrenen kişinin, bulunduğu ilden yolculuk yaparak yerleşim yeri hâkimliğine gidip talepte bulunmasının düşünülemeyeceği, bunun genel mantığa da kanun hükmüne göre aykırılık teşkil edeceği, Kanun düzenlenirken bu taleplerle ilgili kişilere kolaylık sağlanması amacıyla bulunduğu yer hâkimliğinden talepte bulunulması imkânı verildiğini belirterek Silivri Sulh Ceza Hâkimliğinin yetkili olması gerektiğinden bahisle olumsuz yetki uyuşmazlığına karar verip dosyayı Yargıtaya göndermiştir.¹⁵¹ Yargıtay ise talep edenin bulunduğu yer hâkimliği ile yerleşim

¹⁴⁹ Yar. 5. CD, E. 2019/1252, K.2019/1756, 11/02/2019; Yar. 5. CD, E.2020/1011, K.2020/6102, 17/02/2020.

¹⁵⁰ Yar. 5. CD, E.2020/2122, K. 2020/10637 15/04/2020; Yar. 5. CD E.2019/6292, K.2019/8336, 17/09/2019; Yar. 5. CD E.2019/4284 , K.2019/5988, 30/05/2019; Yar. 5. CD E.2019/1901 , K.2019/3128, 14/03/2019; Yar. 5. CD E. 2019/1066 , K.2019/1889, 12/02/2019; Yar. 5. CD E.2018/13560 , K.2019/801, 17/01/2019; Yar. 5. CD E.2018/5564 , K.2018/4464, 18/06/2018; Yar. 5. CD E.2018/1609 , K.2018/1218, 26/02/2018.

¹⁵¹ Ankara 8. SCH, 2015/653 Değişik İş, 12/02/2015.

yeri hâkimliği arasında çıkan bu olumsuz yetki uyuşmazlığında, Ankara Sulh Ceza Hâkimliğinin yetkisizlik kararını kaldırarak yerleşim yeri hâkimliğinin yetkili olduğuna karar vermiştir.¹⁵² Görüldüğü üzere Yargıtay kararlarında istikrar bulunmamaktadır. Uygulamada da yetki konusunda, bazı sulh ceza hâkimliklerinin yerleşim yerini esas aldıkları, bazı hâkimliklerin ise yerleşim yerine bakmadan talepte bulunulan yer ölçütünü esas aldıkları gözlemlenmektedir.

Bize göre bu konuda olması gereken en makul ve 5651 sayılı Kanun'un ruhuna en uygun olan, talep edenin başvurduğu yer hâkimliğinin yetkili olmasıdır. Elbette CMK'da talep edenin başvurduğu yer şeklinde bir yetki biçimi yoktur. Fakat yukarıda yaptığımız yorum neticesinde bu sonuca ulaşılabilecektir. Bu yetki kuralının geçerli olması, hem kişilerin yetkili hâkimliğin neresi olduğunu tespit etmeye çalışmasıyla vakit kaybetmesini önleyecek hem de hâkimliklerin bu konuda yetkisizlik kararı vermesinin önüne geçecektir. Bu da erişimin engellenmesi özelinde ihlalin hızlıca sonlandırılmasını sağlayacaktır. Elbette bu sorunun en yerinde çözümü, internet erişiminin engellenmesinin özel bir yol olması nedeniyle kanun koyucunun bu konudaki yetkiyi yorumlara bırakmadan net bir şekilde düzenlemesi olacaktır. Zira uygulamada da görüldüğü üzere genel yetki kurallarının yorumu kişiye göre değişecektir. Bu konuda istikrar ve öngörülebilirliğin sağlanması için kanun koyucunun bir an önce erişimin engellenmesindeki yetki konusunu düzenlemesi gerekmektedir.

Burada şu önerimizi de belirtmekte fayda vardır. UYAP sistemi yoluyla e-imza kullanıcısı vatandaşlar, hukuk mahkemelerinde ve idare mahkemelerinde dava açabilmekte, harç ve masraf ödeyebilmekte, dava dosyalarına evrak

¹⁵² Yar. 5. CD, E. 2015/6847, K.2015/12839, 22.06.2015.

gönderebilmekte, idari ve trafik para cezalarına itiraz edebilmekte, cumhuriyet savcılıklarına şikâyet dilekçesi gönderme gibi işlemleri yapabilmektedir.¹⁵³ Bunun yanında tüketici uyuşmazlıklarına ilişkin Tüketici Bilgi Sistemi vasıtasıyla e-Devlet üzerinden tüketici hakem heyetlerine kolayca başvuru yapılabilmektedir.¹⁵⁴ İnternetin sağladığı bu kolaylığı erişimin engellenmesi talepleri için de kullanarak söz konusu taleplerin UYAP sistemi veya e-Devlet kapısı üzerinden yapılabilmesini sağlamak oldukça yerinde bir gelişme olacaktır. Elbette bu önerinin gerçekleşmesi halinde yetkisizlik kararlarına sebebiyet vermemek adına sistemin otomatik olarak takdir edilecek yetkili hâkimliği belirlemesi gerekmektedir.

E. Sulh Ceza Hâkimlikleri Arasında Çıkan Yetki Uyuşmazlığını Giderecek Görevli Mahkeme

CMK m. 17 hükmüne göre birkaç hâkim veya mahkeme arasında çıkan yetki uyuşmazlığında, ortak yüksek görevli mahkeme yetkili hâkim veya mahkemeyi belirleyecektir. Bu madde düzenlemesindeki ortak yüksek görevli mahkemenin hangi merci olduğuna dair farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüş farklılıkları ağır ceza mahkemelerinin ortak yüksek görevli mahkeme olup olamayacağı noktasında toplanmaktadır. Bir görüşe göre ortak yüksek görevli mahkeme, aynı ağır ceza mahkemesinin yargı çevresinde bulunan iki mahkeme arasında çıkan yetki uyuşmazlıklarında ağır ceza mahkemesi; aralarında uyuşmazlık bulunan mahkemelerden birinin ağır ceza mahkemesi olması veya uyuşmazlığın farklı ağır ceza

¹⁵³ “Genel Bilgi,” UYAP Bilişim Sistemi, erişim tarihi: Ekim 2, 2021, <https://www.uyap.gov.tr/Genel-Bilgi>.

¹⁵⁴ “Tüketici Hakem Heyetlerine Elektronik Ortamda Başvuru,” Ticaret Bakanlığı, erişim tarihi: Ekim 2, 2021, <https://ticaret.gov.tr/haberler/tuketici-hakem-heyetlerine-elektronik-ortamda-basvuru>.

mahkemesinin yargı çevresinde bulunan mahkemeler arasında olması durumunda çevresi içinde buldukları bölge adliye mahkemesinin ceza daireleri; farklı bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresi içinde bulunan mahkemeler arasında ortaya çıkan görev uyuşmazlıklarında ise Yargıtay yetkili ceza dairesidir.¹⁵⁵ Diğer bir görüşe göre ise ortak yüksek görevli mahkeme, bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay'tır.¹⁵⁶ Zira 5235 sayılı kanunun 37/2. maddesi¹⁵⁷ konuya ilişkin doğrudan bölge adliye mahkemelerini görevlendirdiğinden bölge adliye mahkemeleri faaliyete geçtikten sonra ağır ceza mahkemelerinin görev uyuşmazlıklarını çözmesi mümkün olmayıp ortak yüksek görevli mahkeme, bölge adliye mahkemelerini ve Yargıtay'ı ifade edecektir.¹⁵⁸ Bu görüşe benzer diğer bir görüşe göre ise aynı ağır ceza mahkemesinin yer itibarıyla yetki bölgesi içerisinde yer alan örneğin bir sulh ceza hâkimliği ile asliye ceza mahkemesi arasında bir görev uyuşmazlığı çıktığında, CMK'ya göre yetkili merciin o yer ağır ceza mahkemesi, 5235 sayılı Kanun'un 37/2 maddesine göre ise o yer bölge adliye mahkemesi ceza dairesi olacağı ifade edilerek kanun koyucunun bu iki düzenlemeden birini tercih etmesi gerektiği belirtilmiştir.¹⁵⁹ Uygulamaya egemen olan görüş ise ağır ceza mahkemelerinin de ortak yüksek görevli mahkeme

¹⁵⁵ Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi*, 662.; Ünver ve Hakeri, *Ceza Muhakemesi*, 145.

¹⁵⁶ Şahin ve Göktürk, *Ceza Muhakemesi*, 265; Vahit Bıçak, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 260.

¹⁵⁷ "Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin görevleri şunlardır: ...2-Yargı çevresi içerisinde bulunan adli yargı ilk derece ceza mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek..."

¹⁵⁸ Aydın, "Ceza Muhakemesinde," 41.

¹⁵⁹ Metin Feyzioğlu, "5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Hakkında Bazı Tespit ve Değerlendirmeler," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, no. 62 (2006): 49,50.

olduğudur. Örneğin Yargıtay, erişimin engellenmesi talebi üzerine yapılan yargılama sırasında Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliği ile Gölbaşı (Ankara) Sulh Ceza Hâkimliği arasında oluşan olumsuz yetki uyuşmazlığının giderilmesine ilişkin bir kararında, söz konusu hâkimliklerin aynı ağır ceza mahkemesi yargı çevresinde bulunmaları sebebiyle bu hâkimlikler arasında oluşan olumsuz yetki uyuşmazlığını giderecek yargı yerinin ortak görevli ağır ceza mahkemesi olduğunu ifade etmiş ve Yargıtay'ın bu konuda görevsiz olduğunu belirterek görevsizlik kararı vermiştir.¹⁶⁰ Bu kararda görüldüğü üzere uygulamada ağır ceza mahkemeleri yetki uyuşmazlıkları ile ilgili işlere bakmaktadır. Kanun koyucunun ağır ceza mahkemelerinin ortak yüksek görevli mahkeme olup olmadığı konusunda açık bir düzenleme yaparak bu ihtilafı gidermesi yerinde olacaktır.

SONUÇ

Kişilik haklarının ihlali nedeniyle internet erişiminin engellenmesine yönelik mevzuatımızda farklı düzenlemeler yer almaktadır. Temel olarak 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi düzenlenmiş olsa da TMK, FSEK ve 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesi kapsamında da birtakım düzenlemeler yer almaktadır. Fakat mevzuat düzenlemelerindeki eksiklikler nedeniyle özellikle söz konusu erişimin engellenmesi kararını verecek görevli ve yetkili yargı mercileri konusunda uyuşmazlıklar çıkabilmektedir. Çalışmamızda internet ortamında kişilik haklarının ihlali durumunda erişimin engellenmesinde yetki ve görev konuları ile bu konudaki sorunlar ve çözüm önerileri izah edilmeye çalışılmıştır. Bu sorunların çözümü bağlamında sulh ceza hâkimlerinin mevzuata aykırı karar vermelerinin en aza indirgenmesi için hâkimlerin meslek içi eğitime tabi tutulmaları gerektiğini; erişimin engellenmesi kararlarının yerine getirilmemesi nedeniyle işlenen suçlarda görevli ve yetkili mahkemenin açıkça düzenlenmesi gerektiğini; tekzip hakkının

¹⁶⁰ Yar. 5. CD, E.2016/3147, K.2016/3659, 07/04/2016.

internet yayınlarında da söz konusu olması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini; cumhuriyet savcısının 9. madde kapsamında erişimin engellenmesi kararı verme görevi olmasa da kişilik hakları ihlal edilenlerin cumhuriyet savcısından erişimin engellenmesi talebinde bulunması halinde, cumhuriyet savcısının talebi sulh ceza hâkimliğine bildirmesi gerektiğini; asliye hukuk mahkemelerinin de TMK kapsamında erişimin engellenmesi görevi olduğunu; 5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesi kapsamında erişimin engellenmesi düzenlemesindeki boşlukların giderilmesi gerektiğini; ESB'nin 9/9 maddesi kapsamında yapılan başvurularda talepleri hızlıca karşılayabilmesi için ya karar veren hâkimliklere ihlal konusu içeriklere ait ekran görüntülerini açık bir şekilde alarak kararla birlikte ESB'ye gönderme görevi verilmesi ya da ESB'ye sulh ceza hâkimliklerinden gelen erişimin engellenmesi kararlarını uygulamadan önce ihlal konusu içeriklerin ekran görüntüsünü alma görevi verilmesi gerektiğini; ESB'nin, bu talepleri belirlenecek makul bir süre içerisinde yerine getirmesine dair de düzenleme yapılması gerektiğini; erişimin engellenmesinin kaldırılmasına dair (ESB'nin içeriklerin yayından kaldırılıp kaldırılmadığının kontrolünü yapabilmesi için hangi teknik altyapıyı nasıl kullanacağını da belirten) detaylı bir düzenleme yapılması gerektiğini; internet ortamındaki içeriğin Türkiye'de erişilebilir olması halinde, bu içerikten kişilik hakları ihlal edilen herkesin Türkiye'deki yargı yerlerinden erişimin engellenmesini talep etme hakkı bulunması gerektiğini; yetkili hâkimliğin belirlenmesinde talep edenin başvurduğu yer hâkimliğinin yetkili olması gerektiğini, bu konuda istikrar ve öngörülebilirliğin sağlanması için kanun koyucunun bir an önce erişimin engellenmesindeki yetki konusunu açıkça düzenlemesi gerektiğini; erişimin engellenmesi taleplerinin UYAP sistemi veya e-Devlet kapısı üzerinden yapılabilmesi gerektiğini; yetki uyuşmazlıklarını çözme konusunda ağır ceza mahkemelerinin ortak yüksek görevli mahkeme olup olmadığı konusunda açık

bir düzenleme yapılması gerektiğini ifade ettik. Elbette kanun koyucunun çağın gereklerine uygun olarak 5651 sayılı Kanun gibi bir düzenleme yapması gayet yerinde ve önemli bir gelişmedir. Fakat 5651 sayılı Kanun'un düzenlemeleri yeterli değildir. Birçok konuda boşluk bulunmaktadır. Bu boşluklar yorum yoluyla doldurulmaya çalışılsa da yorumların farklılık arz etmesi, kişilik hakları ihlal edilen kişilerin öngörülebilirlik hakkını elinden almakta, birçok hak kayıplarına ve mağduriyetlere sebep olmaktadır. Kanun koyucunun mevcut düzenlemeleri tadil ederek bu sorunları gidermesi gerekmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Çift kör hakem.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek alıp almadığını belirtmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Etik Kurul Onayı: Yazar etik kurul onayının gerekmediğini belirtmiştir.

Peer Review: Double peer-reviewed.

Financial Support: The author has not declared whether this work has received any financial support.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Ethics Committee Approval: The author stated that ethics committee approval is not required.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin. "Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme Veya Değiştirme." *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 24, no. 2 (2016): 7-55.
- Akdeniz, Yaman ve Kerem Altıparmak. *İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır Türkiye'de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme*. Ankara: İmaj Yayınları, 2008.
- Akkurt, Sinan Sami. *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Altaş, Hüseyin ve İrem Tuğçe Döngül. *Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri (TMK m. 1-7)*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Antalya, Osman Gökhan ve Murat Topuz. *Medeni Hukuk (Giriş-Kavramlar-Başlangıç Hükümleri)* Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Apaydın, Cengiz. *Basın, Televizyon ve Radyo Yayınlarında Cevap ve Düzeltme Hakkı-İnternete Erişimin Engellenmesi-Unutulma Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Aşit, Recep. "Kişilik Hakkı İhlallerinde Yetkili Mahkemeler." *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 23, no. 2 (2017): 467-492.
- Atlı, Turan. "Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi." *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 1 (2020): 4-32.
- Avşar, Zakir ve Gürsel Öngören. *Bilişim Hukuku*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2010.
- Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan. *Kişiler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Aydın, Hüseyin. "Yabancı Ülkede İşlenen Suçlarda Türk Mahkemelerinin Yetkisi." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk*

- Fakültesi Dergisi* 21, no. Özel Sayı Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan (2019): 349-377.
- Aydın, Murat. "Ceza Muhakemesinde Yetki ve Görev Meselesinde Bazı Sorunlara İlişkin Değerlendirmeler." *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 1 (2013): 29-60.
- Başlar, Yusuf. "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek Madde 4 Hükümünün İhlali Suçları." *Ankara Barosu Dergisi*, no. 4 (2019): 37- 74.
- Baytaz, Abdullah Batuhan. "Kanunilik İlkesi Bağlamında Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Yorum." Doktora tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2015.
- Bıçak, Vahit. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Bozbel, Savaş. "Fikri Hakların İhlali Nedeniyle İhtiyati Tedbir Yoluyla İnternet Sitelerine Erişim Engellenebilir mi?" İç. *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2009*. ed. Tekin Memiş, 135-164. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2009.
- Centel, Nur, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut. *Türk Ceza Hukukuna Giriş*. İstanbul: Beta Basım Yayım, 2017.
- Centel, Nur ve Hamide Zafer. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım, 2020.
- Çağa, Tahir. "Özel Hüküm Genel Hükümü Daima Bertaraf Eder Mi?" *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, no. 3 (1991): 366- 375.
- Çağlayan, Ramazan. "Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kıstasları." *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 7 (2016): 373-398.
- Çınar, İsmail. "5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde Koruma Tedbiri Olarak İnternet Ortamında Yapılan Yayınlarda İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi." *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8, no. 1 (2021): 63-95

- Çırakoğlu, Melikşah. "5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde İnternet Erişiminin Engellenmesi ve Erişim Sağlayıcıları Birliği." Yüksek lisans tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 2015.
- Doğan, Özgür. "Uyar-Kaldır Sistemi." İç. *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar II*, ed. Süleyman Yılmaz, 415-444. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.
- Dural, Mustafa ve Tufan Öğüz. *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2013.
- Dülger, Murat Volkan ve Yasin Beceni. *Türkiye'de İnternet Sitelerinin Erişiminin Engellenmesi Konusunda Farklı Hukuk Disiplinleri Açısından Değerlendirmeler*. TÜSİAD-T/2011,03; 512. İstanbul: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği, 2011.
- Dülger, Murat Volkan. "İnternet İletişiminin Engellenmesinin Hukuki Açısından Değerlendirilmesi ve 5651 Sayılı Yasayla Getirilen Düzenleme." *İstanbul Barosu Dergisi* 81, no. 4 (2007): 1477-1545.
- Emin, Ferhat Tuna. *Ceza Hukuku Açısından İnternet Yayıncılığı*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Fendoğlu, Hasan Tahsin. *Hukuka Giriş*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Feyzioğlu, Metin. "5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Hakkında Bazı Tespit ve Değerlendirmeler." *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, no. 62 (2006): 27-61.
- Görkemli, Burcu. "Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku'nda İnternet Erişiminin Engellenmesi." Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, 2015.
- Gözler, Kemal. "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanun'un 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti

- Açısından Değerlendirilmesi." *Legal Hukuk Dergisi*, no. Özel Sayı Rona Aybay'a Armağan Cilt 1, (2014): 1059-1120.
- Gözler, Kemal. "Yorum İlkeleri." İç. *Kamu Hukukçuları Platformu-Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaştırması*, ed. Ozan Ergül, 15-119. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2012.
- Gözler, Kemal ve Gürsel Kaplan. *İdare Hukuku Dersleri*. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2019.
- Güleç, Ahmet. "Cevap ve Düzeltme Hakkı." Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, 2014.
- Güner, Cemil. "Yapay Zekânın Verdiği Zarardan Doğan Sözleşme Dışı Sorumluluğa Uygulanacak Hukuk." *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 15 (2020):229-272.
- Hatemi, Hüseyin. *Kişiler Hukuku*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Helvacı, Serap. "Kişilik Haklarına Hukuka Aykırı Saldırı Halinde Açılacak Davalarda Yetkili Mahkeme." *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 12, no. Özel Sayı Doç. Dr. Mehmet Somer'e Armağan (2006): 653-660.
- Karakaya, M. Süheyl. "5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi ve Erişimin Engellenmesi Koyun Postunda Kurt Hükmü." *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, no. 137 (2018): 97-132.
- Karayalçın, Yaşar ve Aynur Yongalık. *Hukukda Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2008.
- Kaya, Mehmet Bedii. *İnternet Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Kaya, Mine. "Elektronik Ortamda Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunması." Doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2015.

- Kent, Bülent. *Türkiye’de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- Kılınç, Doğan. “5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 20, no. 2 (2016): 577-623.
- Köse, Eylül Can. “5651 sayılı Kanun Aracılığıyla İnternet Ortamında Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması” *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, no. 1 (2020): 2223-2245.
- Meraklı, Serkan. “İddianamenin İadesi Kurumunun Ceza Muhakemesi Kanunu Bakımından Değerlendirilmesi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 15, no. Özel Sayı (2013): 1595-1652.
- Oğuz, Habip. “İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması.” Yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2010.
- Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Özen, Mustafa. *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014.
- Öztürk, Bahri, Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Özge Sırma Gezer, Yasemin F. Saygılar Kırt, Esra Alan Akcan, Efser Erden Tütüncü, Özdem Özaydın, Derya Villemin Altınok ve Mehmet Can Tok. *Ana Hatlarıyla Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.

- Pehlivanoglu, Murat Can. "Kişilik Haklarının İnternet Ortamında Telif Haklarına Dair Tedbir Kararı Vasıtasıyla Korunması." *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 17, no. 1 (2020): 287-304.
- Serozan, Rona. "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler." *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi* 11, no. 14 (1977): 93-112.
- Söyler, Yasin. "Kamu Hukuku Açısından İnternet İçeriğinin Düzenlenmesi ve Bu Alanda Devletin İdari Yapıtırım Uygulama Yetkisi." Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.
- Şahin, Cumhuriyet ve Neslihan Göktürk. *Ceza Muhakemesi Hukuku 1*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Şahin, Hamza. *Sulh Ceza Hâkimliği Uygulamaları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Taşkın, Mustafa. "Ceza Yargılamasında Görevsizlik Kararları ve Bunun Yargılama Sürelerine Etkisi." *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 7 (2016): 1025-1060.
- Taşkın, Şaban Cankat. "İnternete Erişim Yasakları ve Hukuka Aykırılıklar." Doktora tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, 2015.
- Tatar, Erol. "Yasalarımızda Tekzip (Düzeltilme ve Cevap) Hakkı ve Uygulaması." *Ankara Barosu Dergisi*, no. 4 (2008):97-109.
- Tekin, Esra. "Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlâlinde Sorumluluk." Doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2020.
- Tepe, İlker. "Modern Ceza Hukuku Anlayışında İnternet Suçluluğu ve Türk Ceza Hukukundaki Yansımaları." Yüksek lisans tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi, 2009.
- Tezcan, Durmuş, Mustafa Ruhan Erdem ve Murat Önok. *Uluslararası Ceza Hukuku*. Ankara: Seçkin Hukuk, 6. Baskı, 2021.

Ünver, Yener ve Hakan Hakeri. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

Venedik Komisyonu, *Türkiye Sulh Ceza Hâkimliklerinin Görev, Yetki ve İşleyişleri Hakkında Görüş*. Strasburg: Görüş No. 852 / 2016, 13 Mart 2017.

Yenisey, Feridun ve Ayşe Nuhuğlu. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

Yargı Kararları

Akçakoca SCH, 2020/342 D. İş, 18.09.2020. (Karar Yayınlanmamıştır)

Ankara 8. SCH, 2015/653 Değişik İş, 12/02/2015 (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı)

Ankara Batı SCH, 2020/147 D.İş, 09.01.2020. (Karar Yayınlanmamıştır)

Antalya SCH, 2020/4009 D.İş, 25.11.2020. (Karar Yayınlanmamıştır)

AYM, E.2014/87, K. 2015/112, 08.12.2015.(Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası)

AYM, E.2014/149, K.2014/151, 2.10.2014. (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası)

AYM, BN. 2014/5552, 26.10.2017, R.G. 30270, 14.12.2017. (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası)

Bandırma Ağır Ceza Mahkemesi, E. 2018/233, 07/11/2018.(Karar Yayınlanmamıştır)

Dan. 5. Daire, E.2000/624, K.2003/1085, T.01.04.2003.

UM, E.1995/2, K.1995/1, T.13.02.1995.

İzmir 5. Asliye Ceza Mahkemesi, E. 2019/75, K. 2019/727, 01.10.2019. (Karar Yayınlanmamıştır)

- İstanbul 6. SCH, 2019/1673 D. İş, 26.03.2019. (Karar Yayınlanmamıştır)
- İstanbul 11. SCH, 2018/7534 D. İş, 28.12.2018. (Karar Yayınlanmamıştır)
- İstanbul Anadolu 4. SCH, 2019/6525 D. İş, 25.09.2019. (Karar Yayınlanmamıştır)
- Polatlı Sulh Ceza Hâkimliği, 2019/1859 D.İş, 25.10.2019. (Karar Yayınlanmamıştır)
- Yar. 4. HD, E. 2012/6581, K.2012/10331, 13/06/2012. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2012/2045, K.2013/1218, 29/01/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2013/4447, K.2013/5761, 28/03/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2013/7417, K.2013/10004, 27/05/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2013/15321, K.2013/16805, 31/10/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2016 / 12634, K.2018 / 7778, 10/12/2018. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2016/15622, K.2019/1452, 14/03/2019. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2012/8513, K.2013/7518, 22/04/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2012/13534, K.2013/9321, 21/05/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2013/8313, K.2013/9886, 27/05/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2013/10125, K.2014/5825, 07/04/2014. (HukukTürk Veritabanı)

- Yar. 4. HD, E. 2013/12487, K.2013/14479, 18/09/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2013/17358, K.2013/19417, 09/12/2013. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2014/608, K.2014/1490, 03/02/2014. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E. 2014/2231, K.2014/4277, 12/03/2014.(HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2015/6149, K.2015/7354, 04/06/2015.(HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2014/7187, K.2014/8832, 28/05/2014. (HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2009/8571, K.2009/9921, 15/09/2009.(HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2014/11219, K.2014/15371, 17/11/2014.(HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2015/13252, K.2016/2190, 22/02/2016.(HukukTürk Veritabanı)
- Yar. 4. HD, E.2014/9711, K. 2014/13917, 27/10/2014.(Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 4. HD, E. 2007/3113, K. 2007/4145, 29.3.2007.(Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 4. HD, E.2014/13098, K.2014/17547, 22/12/2014.(Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 4. HD, E.2016/4020, K. 2016/6406, 10/05/2016.(Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2019/1252, K.2019/1756, 11/02/2019.(Yargıtay Karar Arama)

- Yar. 5. CD, E.2020/1011, K.2020/6102, 17/02/2020. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2020/2122, K. 2020/10637 15/04/2020. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2019/6292, K.2019/8336, 17/09/2019. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2019/4284, K.2019/5988, 30/05/2019. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2019/1901, K.2019/3128, 14/03/2019. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2019/1066, K.2019/1889, 12/02/2019. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2018/13560, K.2019/801, 17/01/2019. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2018/5564, K.2018/4464, 18/06/2018. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2018/1609, K.2018/1218, 26/02/2018. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 5. CD, E.2015/6847, K.2015/12839, 22.06.2015.(Sinerji Mevzuat ve İtihat Programı)
- Yar. 5. CD, E.2016/3147, K.2016/3659, 07/04/2016. (Yargıtay Karar Arama)
- Yar. 19. CD, E. 2020/1943, K. 2021/788, 01.02.2021. (Yargıtay Karar Arama)

İnternet Kaynakları

- Ticaret Bakanlığı. "Tüketici Hakem Heyetlerine Elektronik Ortamda Başvuru." Erişim Tarihi: Ekim 2, 2021. <https://ticaret.gov.tr/haberler/tuketici-hakem-heyetlerine-elektronik-ortamda-basvuru>.

UYAP Bilişim Sistemi. "Genel Bilgi." Erişim Tarihi: Ekim 2, 2021.
<https://www.uyap.gov.tr/Genel-Bilgi>.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. "5271 Sayılı Kanun'un Gerekçesi."
Erişim Tarihi: Ekim 20, 2021.
<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=23594&pkanunnumarasi=5271>.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. "5718 Sayılı Kanun'un Gerekçesi."
Erişim Tarihi: Ekim 5, 2021.
<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0337.pdf>.

Yargıtay. "Karar Arama." Son Erişim Tarihi: Ekim 27, 2021.
<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. "Özel Hayatın Gizliliğinin İhlaline Yönelik Bireysel Başvuru." Erişim Tarihi: Ekim 15, 2021.
<https://internet.btk.gov.tr/haberler/ozel-hayatin-gizliliğinin-ihlaline-yonelik-bireysel-basvuru>.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. "6527 sayılı Kanun Gerekçesi."
Erişim Tarihi: Ekim 5, 2021.
<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=149409&pkanunnumarasi=6527>

Türkiye Büyük Millet Meclisi. "6518 Sayılı Kanun'un Gerekçesi."
Erişim Tarihi: Ekim 5, 2021.
<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=133166&pkanunnumarasi=6518>.

E-Tespit, Türkiye Noterler Birliği, Erişim Tarihi: Aralık 5, 2021,
<https://e-hizmet.tnb.org.tr/tespit/>